

DOKA

DOĞU KARADENİZ KALKINMA AJANSI

www.doka.org.tr

Temmuz / Ağustos 2014

21.
Sayı

İki Ülke Bir Destinasyonda Buluşuyor...

Pokut Yaylası / Rize

Tiflis/ Gürcistan

DOĞU KARADENİZ
KALKINMA AJANSI
EASTERN BLACK SEA
DEVELOPMENT AGENCY

DOKA

DOĞRU - OBJEKTİF - KARARLI ADIMLAR

www.doka.org.tr

Adına İmtiyaz Sahibi

Çetin Oktay KALDIRIM
Genel Sekreter

Genel Koordinatör

Vahit KETBOĞA

Genel Yayın Yönetmeni

Hakan BAHÇEKAPILI

Yazı İşleri Sorumlusu

Ahmet YEŞİLÇİÇEK

Görsel Tasarım

Emine GÜLERYÜZ

Gazipaşa Mah. Nemlioğlu Sk. Taksim Yokuşu Vakıf İşhanı No:3 TRABZON

Telefon: 0(462) 321 36 52 Faks: 0 (462) 274 36 52

ARTVİN YATIRIM DESTEK OFİSİ

Artvin Valiliği Çarşı Mah. No:1 Kat:3 ARTVİN

Tel: +90(466) 212 14 81-212 34 81 Faks : +90(466) 212 14 81

GİRESUN YATIRIM DESTEK OFİSİ

Giresun Valiliği A Blok Kat:2 GİRESUN

Tel: +90(454) 215 75 17 - 215 06 12 Faks: +90(454) 215 67 02

GÜMÜŞHANE YATIRIM DESTEK OFİSİ

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü GÜMÜŞHANE

Tel: +90 (456) 213 47 33 - 213 42 13 Faks: +90(456) 213 25 43

ORDU YATIRIM DESTEK OFİSİ

Selimiye Mah. Lise Cad. Vakıf İşhanı (Orta Cami Yanı) No:201 ORDU

Tel : +90 (452) 666 69 84 Faks: +90(452) 666 69 85

RİZE YATIRIM DESTEK OFİSİ

Menderes Bulvarı No:522 RİZE (Rize Ticaret Borsası Giriş Katı)

Tel: +90(464) 213 01 34 Faks: +90(464) 214 46 35

TRABZON YATIRIM DESTEK OFİSİ

Çarşı Mah. Mahmut Goloğlu Cad.No:16 TRABZON

Tel : +90(0462) 600 60 61 Faks: +90(0462) 600 60 64

Baskı

Harman Yayıncılık / 0462 326 72 28

TÜRKİYE'nin

Orta Asya'ya Açılan Kapısı:

GÜRCİSTAN

RÖPORTAJ

Gürcistan'ın Tiflis Büyükelçisi
Zeki Levent GÜMRÜKÇÜ

12

Türkiye Cumhuriyeti Batum
Başkonsolosu Engin ARIKAN

20

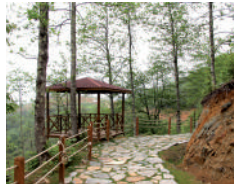
Gürcistan'ın Tiflis Ticaret Ataşesi
Beşir İYİDİKER

24

DOKA'NIN DESTEKLEDİĞİ PROJELER

28-33

- Hayrunnisa Derneği Ahmet Hamdi Yazıcı Etnoğrafya Müzesi Kültür ve Turizm Projesi
- Güneysu Doğal Mirasını Keşfediyor Projesi
- "MY DOKA" Marka Kent Mobil Platformu Projesi

İLÇELERİMİZİ TANIYALIM

Kültür Kenti
Aybastı

34-45

Tarih ve Yaşamın Merkezi

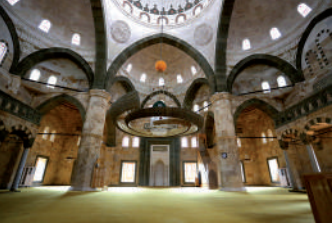
Arhavi

CAMİLERİMİZ

46-59

Dergimizin 20.sayısından itibaren inanç turizminin önde gelen eserlerinden olan camilerimizi işleyeceğiz. Bu kapsamda Giresun ilinde bulunan ve tarihi özelliğe haiz camileri sizler için derledik.

HABERLER

60-69

- Vali Yardımcısı Ve Kaymakamların Yerleri Değişti
- Doğu Karadeniz Sağlık Turizminde Atağa Kalkmak İstiyor
- DOKA Doğu Karadeniz'i Tanıtmaya Devam Ediyor
- Turizmde Yeni Destinasyon Alanları Hayata Geçiyor
- Trabzon Turizmde Altın Yılına Yaşıyor
- 'Bölgesel İş Geliştirme Toplantısı' Yapıldı

UZMAN GÖRÜŞÜ

72-80

DOKA-JICA işbirliğinde
Proje Değerlendirme Çalışmaları
ve Önemi

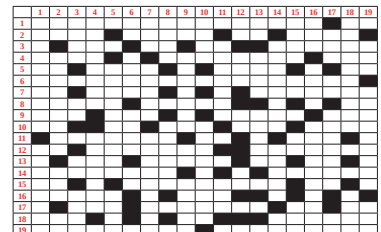
BASINDA DOKA

81

BİL BAKALIM

82-83

Genel Sekreterin Kaleminden...

TÜRKİYE'nin Orta Asya'ya Açılan Kapısı: **GÜRCİSTAN**

Ajansımızın kurulduğu günden bu yana Kafkas Bölgesiyle ve özellikle de sınır komşumuz olan Gürcistan ile ilişkiler çok önem verilmiş ve bu ilişkilerin geliştirilmesi için değişik proje ve etkinlikler gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda karşılıklı ziyaretler, karşılıklı işbirlikleri, projeler ve yatırımlar ile bu ilişkiler daha da sağlamlaştırılmış ve sürdürülebilir hale getirilmiştir. Tarihten gelen dostluğumuza bağlı olan iyi ilişkilerimizin bu denli fazla olduğu Gürcistan'ı bu ay DOKA dergisinin gündemine taşımaya karar verdik. Dolayısıyla yakın komşumuz Gürcistan'ı daha derinlemesine tanıma ve farklı açılardan bakabilme olanağını siz değerli okuyucularımıza sunmuş olduk.

1922-1936 arasında Transkafkasya Federasyonu üyesi, 1936'da da Sovyetler Birliği'ne bağlı federe cumhuriyet olan Gürcistan 1991 yılında bağımsızlığını kazanmıştır.

Coğrafi olarak Güneybatı Asya'da yer alan Gürcistan, Türkiye ve Rusya arasında Karadeniz ile sınıra sahiptir. Başkenti Tiflis olan Gürcistan'ın Kafkaslar'da Avrupa ile Asya'nın kavşak noktasında yer alır. Ermenistan, Azerbaycan, Türkiye ve Rusya ile sınır komşusudur.

4,5 milyon nüfus sahip Gürcistan'ın para birimi Lari'dir. Başkent Tiflis'in yanı sıra diğer büyük kentleri Kutaisi, Zugdidi ve Batum'dur.

2013 itibarıyla kişi başına düşen milli geliri 7.150 USD olan Gürcistan ekonomisi 2012 yılında % 7,2'lik büyümeye gerçekleştirmiştir.

Gürcistan, Rusya'nın dağılmasından sonra bunun negatif etkilerini yaşayan ülkelerden biridir. Komünizm döneminde SSCB ülkeleri içinde en güçlü ekonomiye sahip olan Gürcistan, birliğin dağılmasının ardından ekonomisinde ciddi sorunlar ve istikrarsızlıkla karşı karşıya kalmıştır. Komşuları ile bu nedenle arasında ciddi sorunları olan Gürcistan'ın en çok güvendiği ve değer verdiği komşusu Türkiye'dir. Bu nedenle yeni Gürcistan çok hızlı bir değişim içindedir. Bütün yollar yeniden yapılmakta, şehirlerde büyük inşaatlar ve eskileri yenileme çalışmaları büyük bir hızla devam etmektedir. Türkiye, Gürcistan'ın bu yeniden yapılanma sürecinde önemli roller üstlenmekte ve üstlenmeye de devam etmektedir.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte bağımsız bir devlet statüsü kazanan Gürcistan, tarihi ve kültürel yönlerden Türkiye'ye çok yakın bir ülkedir. Rusya Federasyonu içinde yer alan Kafkasya ve diğer özerk Türk Cumhuriyetleri ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile Türkiye arasında bir köprü konumunda olan Gürcistan bu jeostratejik özelliği sebebiyle Türkiye'nin dış politikasının da önemli bir yer almaktadır.

Gürcistan 2000 yılında dış ticaretini canlandırmak ve ticaret politikalarını belirgin hale getirmek için Dünya Ticaret Örgütü'ne (WTO) üye olmuştur. 2002 yılında IMF'nin de baskıları sonucu vergilerini yeniden düzenlemeye gitmiştir.

Özellikle yasal, finansal ve enerji sektörü reformları ile özelleştirme, vergi sistemi, kamu harcamaları ile yolsuzluk ve kaçakçılıkla mücadele konuları üzerinde reformlar gerçekleştirilmiştir.

Vergi reformu çerçevesinde ilk olarak %20 olan KDV oranı, %18'e düşürülmüştür. İhraç mallarına KDV uygulanmamaktadır. Ayrıca gelir vergisi oranı %20'den %12'ye, sosyal sigorta vergisi oranı da %31'den %20'ye düşürülmüştür.

Sovyetler Birliği'ne dahil olan diğer ülkelerin bağımsızlıklarını kazandıktan sonra yaşadıkları ekonomik sorunların benzerlerini yaşayan Gürcistan, bunlara ilave olarak ticaret yollarını bozan bir iç savaş yaşamış ve bu nedenle de bazı ilave sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Bağımsızlık sonrasında ekonomide yaşanan çöküş çok hızlı ve şiddetli olmuştur. Ekonomide yaşanan hızlı çöküşün nedenleri tarım ve sanayi sektörlerinde önemli miktarda üretim düşüşleri, Abazya'da yaşanan savaş nedeni ile Rusya'ya ulaşan ticari yolların kapanması olmuştur. Yaşanan ekonomik sorunlar pek çok firmanın kapanmasına neden olmuştur. Ülke, batıdan gelen insani yardımlarla ayakta kalabilmiştir. Ekonomik faaliyetlerin yaklaşık yarısı kayıt dışı hale gelmiştir.

Hizmet sektörü %62 ile GSYİH'ya en fazla katkıda bulunan sektör olmuştur. Hizmet sektörünü %25,9 ile sanayi, %12,1 ile tarım sektörleri izlemektedir.

Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattında devam eden inşaat faaliyetlerinin ülke ekonomisine olumlu etkileri nedeni ile son yıllarda güçlü büyüme eğilimi gözlenmiştir.

Rusya ve Gürcistan arasında 2008 yılının Ağustos ayında yaşanan çatışma ülkedeki inşaat ve finansal hizmet sektörlerinde ani bir küçülmeye ve aynı zamanda GSYİH'nin 2009 yılında % 3,9 oranında gerilemesine neden olmuştur. 2010 yılında %6,4 büyüyen Gürcistan ekonomisinin, 2011 yılında %7,0 2012 yılında ise % 6,6 oranında büyümüştür. 2013 yılına gelindiğinde ise Gürcistan ekonomisinde %3,6'lık bir büyüme gözlenmiştir.

Bölgemiz açısından ise önemi Karadeniz'in güneydoğu sahilinde yer alan Acara Özerk Cumhuriyeti'nin (AÖC) başkenti, Karadeniz kıyısındaki Batum ile komşu olmasıdır. Elverişli plajları ve tabii güzellikleri ile bilinen Batum, Kafkaslar'daki en elverişli limana sahip kent, ülkenin en önemli deniz limanı ve tatil bölgesidir. Ayrıca, Batum Hava Limanı yöre insanı tarafından da kullanılmaktadır.

Batum A.Ö.C ve Gürcistan'ın temel liman ve kıyı kenti konumundadır. Son dönemlerde Acara Özerk Cumhuriyeti merkezi hükümetin politikaları ve gerek ABD-AB gerek komşu ülkelerden gelen sermaye ile beraber özellikle Batum şehrinin odak merkezi olduğu turizm ve alt sektörlerine dayalı bir kalkınma yaşanmaktadır.

Yaz aylarında Batum ve Kobuleti nüfusları Tiflis ve diğer Gürcü şehirlerinden gelen yerli turistler ve yabancı turistler ile beraber yaz aylarında nüfusu yarım milyon üzerine çıkmaktadır. Gürcistan'ın bölgesel kalkınma çabalarının da bir parçası olarak Gürcistan Anayasa Mahkemesi 2007 yılı itibarıyla Batum'da bulunmaktadır.

Orta Asya'dan gelen petrol Batum limanı üzerinden dağılmaktadır. Liman aynı zamanda Gürcistan genel kargo ve kuru yük taşımacılığı ve yolcu gemilerinin Gürcistan'da uğradığı tek liman konumundadır. Liman üzerinden elde edilen tahmini gelir yıllık 300 milyon dolara civarındadır.

Önümüzdeki dönemler içerisinde Gürcistan ve Acara Özerk Cumhuriyetinde iktisadi ve sosyal kalkınmasında önem sıralamasına göre 3 öncelik alanı belirlenmiştir ki bunlar;

- 1-Turizm,
- 2-Tarım ve
- 3-Altyapı'dır.

Bu anlamda geçtiğimiz 5 yıl içerisinde A.Ö.C ve Batum'da özellikle altyapı yatırımları ve yabancı sermaye odaklı geliştirilmeye çalışılan Turizm sektörü dışında tarımsal üretim ve tarıma dayalı sanayi kollarının geliştirilmesi öngörülmektedir. Önümüzdeki dönemde Gürcistan'da

- İhracatı ikame etmek üzere :et, süt ve süt ürünleri, sopen, patates ve benzeri sebzelerin üretiminin arttırılması,
- İhracata yönelik ise geleneksel olarak yoğun üretilen üzüm/şarap, badem, fındık, koyun eti gibi ürünlerin üretiminin arttırılması,

- Domates, elma, salatalık, mandalina gibi ürünlerde ise üretimde verimliliğin arttırılması planlanmaktadır.

Batum ekonomisi içerisinde en önemli ve öncelikli sektör son yıllarda özellikle yabancı sermayenin yaptığı önemli yatırımlar sonrasında Turizm haline gelmiş ve Batum, Kobuleti ile beraber 2011 yılı itibariyle yaklaşık 480 bin yabancı ve 840 bin yerli olmak üzere 1.3 milyon turist çekmiştir.

A.Ö.C. başkenti Batum'da uluslararası otel zincirlerinden Sheraton 2010 yılında, Radisson Blu 2011 yılında açılarak faaliyete geçmiştir. İnşaatı tamamlanmak üzere olan Trump Tower, Kempinski, Hilton ve Holiday Inn Otellerinde 2013-2014 yıllarında faaliyete geçmesi beklenmektedir. Uluslararası 5 yıldızlı otel zincirleri için bir önceki hükümet döneminde Batum şehir merkezinde 17 otel için ücretsiz yer tahsisi yapılarak gerekli izinler verilmiştir.

Gürcistan, tarihî ve kültürel yönlerden Türkiye'ye çok yakın bir ülkedir. Kafkasya, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile Türkiye arasında bir köprü konumunda olan Gürcistan bu jeostratejik özelliği sebebiyle Türkiye'nin dış politikasında önemli bir yer almaktadır.

Türkiye/T90 Bölgesi ile Acara Özerk Cumhuriyeti arasındaki sosyal ve iktisadi ilişkiler:

- Türkiye son 5 yılda Gürcistan'a yapılan doğrudan yabancı sermaye yatırımları içinde 525 milyon dolarlık yatırım ve %8,7'lik payla da üçüncü sıradadır
- Türkiye'den Batum'a yapılan yatırımlar genelde tekstil, modern tarım, turizm, gıda, kerestecilik, ve ahşap ürünler, üzerine yoğunlaşmaktadır.
- Acara'da kayıtlı Türk firmalarının sayısının yaklaşık 400 olup, bunların 150 ye yakını ciddi hacime sahip yatırımlardır. Türk firmalarınca Batum'a yapılan yatırımların toplam değerinin 1 milyar dolara yaklaştığı tahmin edilmektedir.
- Kayıtlı Türk firmaları Acara'da ki toplam yabancı firma sayısının % 65'ini oluşturmaktadır.
- Batum merkezindeki yatırımlar ise turizm ve hizmet sektörüne odaklanmaktadır.
- Batum ve Acara kırsal alanlarında tarım alanında modern hayvancılık sebze/meyve üretimi yapan Türk firmaları mevcuttur.
- Acara ve Batum'da son 5 yılda gerçekleşen yatırımların yaklaşık % 50 si Türkiye'den gelen yatırımlardır.
- Bankacılık alanında İş Bankası 2011 yılında Batum'da şube açan ilk Türk bankası olmuştur.
- Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması 21 Kasım 2007 tarihinde Tiflis'te imzalanmıştır olup, Bakanlar Kurulunca onaylanarak 24 Eylül 2008 tarihli ve 27007 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Söz konusu Anlaşma 1 Kasım 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- Batum'da kurulması gündemde olan ortak OSB konusunda çalışmalar da hızla devam etmektedir.

DOKA
DOĞU KARADENİZ KALKINMA AJANSI

Türkiye'den Gürcistan ve Batum'a yapılan yatırımlar ve dış ticaret kalemleri incelendiğinde Batum ve Gürcistan'dan daha çok tarım ve hayvancılık ürünlerinin satışının öne çıktığı Türkiye'den bu ülkeye ve A.Ö.C yapılan yatırım ve ihracat kalemlerinde ise turizm, tekstil, modern tarım yatırımları ile inşaat-yapı sektörü malzemeleri hızlı tüketim paketli ürünler ve tekstil ürünleri öne çıkmaktadır. Gene Türk müteahhitlik firmaları havalimanı, yol, hastane, otel gibi önemli inşaat ve yapım işlerinden pay almaktadır. Yine, Tiflis ve Batum havalimanlarının işletmesi TAV tarafından gerçekleştirilmektedir. Halihazırda, Batum'da devam eden rezidans, hastane yapımı gibi önemli inşaat işlerini yürüten Türk firmaları mevcuttur. DOKA illerinden gelen yatırımlar ise KOBİ statüsündeki firmalarımızın daha mütevazı ölçekli olmakla beraber gelişmekte olan bir sektör olan turizm alanında ve perakende sektörlerinde yoğunlaşmaktadır.

Doğu Karadeniz TR90 bölgesinde faaliyet gösteren firmalarımızın Batum ve Acara bölgesine turizm alanında yatırım yapılabilmesi düşünülmektedir. Aynı za-

manda Doğu Karadeniz ve Batum'u kapsayan ortak turizm politikalarının geliştirilmesi hâlihazırda Artvin ve Batum idarelerince bu alanda gerçekleştirilen görüşmeler üzerinden Artvin-Batum ekseninde "Bir Turist 2 Ülke" düşüncesi uygulama alanında belirli politika ve projeler üzerinde somutlaştırılabilir.

Gürcistan yükselen ekonomiler arasında değerlendirilmektedir ve tüketim kültürü yüksektir. Bu durum Acara Özerk Cumhuriyeti içinde geçerlidir. Türkiye bu tüketim kültürünü destekleyecek, ihtiyaçları giderecek yatırımlara öncelik vermelidir.

Türkiye ve Gürcistan arasında birçok alanda başarıyla uygulanan ortak ekonomik hedefler, ortak yatırımlara ve ortak işbirliklerine Organize Sanayi Bölgesi eklenmesi için çalışmalar devam etmektedir. Bu alanda Batum ile güzel bir işbirliği ile Kafkasların, Orta Doğu'nun, Doğu Avrupa'nın ve Avrasya'nın önemli bir merkezi olmayı arzulamaktayız.

Bilindiği gibi Batum Havaalanı'nın ortak kullanılması, bir tur iki ülke programı ve Sarp Sınır Kapısı'ndan nüfus kağıdı belgesi ile geçiş ve benzeri başarılı uygulamalar iki ülke arasında yeni bir ortaklığa daha kapı aralamıştır.

Gürcistan gelecek dönemde özellikle enerji alanında (HES santralleri) yatırımlara hız verecektir. Bölgemizdeki yatırımcıların ve girişimcilerin bu yönde DOKA olarak destekleyeceğimizi belirtmek isterim.

Gürcistan'ın Tiflis Büyükelçisi Sayın Zeki Levent GÜMRÜKÇÜ, Bölgemizde Gürcistan-Türkiye ilişkilerini, bölge iş adamlarımızın yatırımlara yönelik değerlendirmelerini sizler için anlattı.

Öncelikle kendinizi kısaca anlatır mısınız?

Tiflis'e geldiğiniz için sizlere teşekkür ederim. Ben de Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın faaliyetlerini memnuniyetle ve takdirle izliyorum. Tiflis'e geleli yaklaşık 7 ay oldu. Bu zaman zarfında Trabzon ve Rize'yi görme imkânım oldu. Türkiye ve Gürcistan arasındaki ilişkilerin geliştirilmesinde DOKA'nın üstlenmiş olduğu misyonu olumlu bulduğumu ifade etmek isterim. Derginizi de zaman zaman takip ediyorum.

1990 yılında Dışişleri Bakanlığı'nda çalışmaya başladım. Geçen süre zarfından değişik yerlerde değişik görevleri icra ettim. ABD'de Washington ve İran'da Tahran büyükelçiliklerinde görev yaptım. Brüksel'de NATO daimi temsilciğinde 4 yıl görev yaptım. Merkez'de de en son Dışişleri Bakanlığı sözcülüğü görevini ifa ettim. Yaklaşık bir senelik Dışişleri Bakanlığı sözcülüğü görevinden sonra Gürcistan Tiflis Büyükelçisi olarak atandım ve halen bu görevi sürdürmekteyim.

Tiflis'e geleli yaklaşık yedi ay oldu. Bu yedi ay çok yoğun geçti. İki Cumhurbaşkanımızın karşılıklı ziyaretleri oldu. Gürcistan Cumhurbaşkanı Sayın Giorgi Margvelaşvili'nin ilk yurt dışı ziyaretini Türkiye'ye yaptı. Daha sonra Mayıs ayında Sayın Cumhurbaşkanımız yedi senelik bir aradan sonra Gürcistan'ı ziyaret etti. Bu ziyaret vesilesi ile Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan üçlü işbirliği zirve toplantısını da gerçekleştirdik. Bunun dışında her alanda karşılıklı ziyaretler devam etmektedir.

Türkiye, Gürcistan'ın
birinci yatırım ortağı,
birinci ticaret ortağı,
aramızda bırakın vizeyi
pasaportsuz geçişler
yapılmaktadır. Batum
Hava Limanı iki ülke
tarafından ortak
işletiliyor.

**Türkiye Cumhuriyeti'nin Gürcistan nezdinde
Büyükelçisi olarak Gürcistan'ı nasıl değerlendiriyorsunuz?
Son yıllarda artan ilişkilerin daha da geliştirilmesi için ne-
ler yapılabilir?**

Gürcistan her şeyden önce bizim bir komşumuz. Bütün ülkeler için uluslararası ilişkilerde ilk halka komşu ülkelerdir. Komşuları ile iyi ilişkiler içerisinde olamayan bir ülkenin daha geniş anlamda uluslararası platformlarda sağlıklı ve kuvvetli bir performans sergilemesi esasında mümkün değildir. Gürcistan'da komşu ülkemiz olması ve aynı coğrafyayı paylaşmamız bakımından çok önemli bir ülkedir. Gürcistan'ın bunun ötesinde bizim açımızdan daha farklı özellikleri de vardır. Gürcistan ile Türkiye tarih boyunca iç içe yaşamış, çok farklı dönemlerde ortak bir tarihi paylaşmış iki toplumdur. Bunu bugün dahi görebiliyoruz ki, insanlarımız arasında çok özel bazı bağları oluşturmuş. Ülkemize Gürcistan'dan gelen çok ciddi sayıda vatandaşımız bulunmaktadır. Burada da son yıllarda giderek artan bir Türk toplumu mevcuttur. Bunun ötesinde Gürcistan halkında da Türkiye'ye ve Türk insanına karşı büyük bir ilgi var. Ülkeler arası ilişkilerde en önemli ve geleceği en sağlam unsurlardan bir tanesi insanlar arası karşılıklı ilişkilerdir. Bu bakımdan Türkiye ile Gürcistan'ı iki şanslı ülke olarak görüyorum. Halklar arası tarihten gelen bu özel bağlar, bugün bile her alanda daha da gelişerek devam etmektedir.

Bunun dışında siyasi, ekonomik ve stratejik açıdan da iki ülke aralarında çok güzel bağımlılık ilişkileri geliştirmişlerdir. Gürcistan'ın bağımsızlığını kazandığı 1991 yılından bu yana Türkiye Gürcistan'a siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel olmak üzere her alanda yardımcı olmuş. Gürcistan'ın en zor durumlarında dahi Türkiye, Gürcistan'ın yanında yer almıştır.

Bütün bunların yanında Gürcistan, Türkiye için doğuya açılan bir ülke olması hasebiyle de özel bir konuma sahiptir. Türkiye'nin Azerbaycan ve onun ötesinde bütün Orta Asya ülkelerine ulaşımında ve erişiminde Gürcistan bizim için o bölgeye açılan kapı niteliği taşımaktadır.

Bugüne baktığımızda gerek enerji ve gerekse ulaştırma bakımından gerçekten Gürcistan üzerinden geçen hatlar bizim için hayati önem taşımaktadır. 90'lı yılların sonunda Bakü-Tiflis-Ceyhan hattında petrol taşımacılığında hem Türkiye'nin kendi ihtiyacını karşılamasında hem de Türkiye üzerinden Hazar Havzası kaynaklarının Avrupa'ya taşınmasında çok önemli bir adım atılmıştır. Bunu daha sonra Bakü-Tiflis-Erzurum Doğalgaz Boru Hattı izledi.

Ve şimdi de 21.yüzyılın belki de en önemli enerji projesi olarak tanımlanan Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (Trans Anatolian) dediğimiz yeni bir doğalgaz boru hattı üzerinde yine Azerbaycan, Gürcistan ve Türkiye olarak anlaşmaya varmış durumdayız. Azerbaycan'ın Şahdeniz-2 bölgesindeki doğalgazı TANAP boru hattıyla Gürcistan üzerinden Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden de Avrupa pazarlarına taşıyacak.

Özellikle son dönemde bölgemizde Ukrayna ile Rusya arasında yaşanan kriz nedeniyle enerji alanında yeni güzergâhların ne kadar önemli olduğu bir kez daha kanıtlanmış oldu. Bunu düşündüğünüz zaman TANAP Projesi'nin önemi ve bunun ışığında Türkiye-Gürcistan-Azerbaycan ilişkilerinin önemi de çok açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Bu sadece enerji için değil, ulaştırma alanında da böyledir. Ulaştırma ki sadece insanların değil malların, ticaretinde esasında bir yapılış şekli olarak düşündüğünde birçok açıdan insanlara alanlar yaratan bir alandır. Bu alanda da şu anda Orta Asya'ya yapılan kamyon taşımacılığında Gürcistan üzerinden gerçekleştirilen geçişler önemli bir yer tutmaktadır. Gelecek yılın ikinci yarısında tamamlanacak Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu Hattı ile Pekin'den Londra'ya kadar bağlantısı hiç kesilmeyen bir demiryolu hattı tamamlanmış olacaktır. Yani eski İpekyolu hattını demiryolu rayları üzerinde tekrardan inşa etmiş olacağız. Bu tabiatıyla ticaret bakımından ve birçok farklı sektörler açısından da Türkiye-Gürcistan-Azerbaycan hattını bütün dünya açısından stratejik bir öneme kavuşturacaktır.

Bunu daha da artırmak mümkündür. Bugün baktığınız zaman Türkiye, Gürcistan'ın birinci yatırım ortağı, birinci ticaret ortağı, aramızda bırakın vizeyi pasaportsuz geçişler yapılmaktadır. Batum Hava Limanı iki ülke tarafından ortak işletiliyor.

Türkiye ile Gürcistan arasında tarihten gelen özel bağlar var. İki ülke arasında ki çok ayrıcalıklı ve çok özel ilişkileri gözlemleyebilirsiniz.

Vize sınırlaması öncesi ve sonrası Türkiye'den Gürcistan'a geçişler ve Gürcistan'dan ülkemize geçişleri değerlendirir misiniz?

Bu uygulama gerçekten iki ülke arasında ki geçişlerde ciddi bir artış sağladı. Zaten iki ülkede de birbirine karşı ilgi çok yoğun ve çok üst düzeydedir. Türkiye, Avrupa'ya açılan modern bir ülke olarak Gürcistan halkı tarafından model kabul edilmiş ve Türkiye ilk gidilen ülke olmuştur. Özellikle vizelerin kalkması ve sonrasında pasaportsuz girişlerin yapılabilmesi inanılmaz bir artışa neden olmuştur. 2013 yılı içerisinde 1,8 milyon Gürcü vatandaşının Türkiye'ye giriş yaptığını ve bunun mukabilinde ise 1,6 milyon insanın da Türkiye'den Gürcistan'a geçiş yaptığını görmekteyiz. Gürcistan'ın toplam nüfusunun 4,5 milyon olduğunu düşünürseniz 1,8 milyon Gürcü vatandaşının Türkiye'ye giriş yapması esasında çok çok yüksek bir rakamdır. Bu da halklar arasında, insanlar arasındaki ilişkinin ne kadar önemli olduğunun da bir kanıtıdır.

İnsanlar bu kadar rahat seyahat ettikçe birbirlerini daha da iyi anlayacaklardır. Hassasiyetlerini, beklentilerini, gelecek ile ilgili düşüncelerini daha rahat görebileceklerdir. Tabii ki ticaret ve sosyal ilişki de buna paralel olarak artacaktır. Zamanında alınan bu kararın çok önemli ve stratejik olduğunu düşünüyorum. Türkiye ile Gürcistan'ı birbirine daha da yakınlaştıran en önemli adımlardan bir tanesi olmuştur.

Bugün baktığınız zaman Gürcistan ile Türkiye arasında iki tane sınır kapısı vardır. Bunlardan biri Sarp Sınır Kapısı ve diğeri de Vale-Türkgözü Sınır Kapısı'dır. Bu yıl-sonunda da Çıldır-Aktaş Sınır Kapısı'nı hizmete açacağız. Bölgenizi de yakından ilgilendiren Sarp Sınır Kapısı, ülkemizin İstanbul ve Antalya'dan sonra en çok giriş çıkış yapılan 3.sınır kapısıdır. Bu bile karşılıklı iletişim ve etkileşimin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Türkiye ve Gürcistan arasında yürütülen ortak projeler nelerdir? Bundan sonra Gürcistan'la Türkiye ve bölgemiz özelinde ne gibi ortak çalışmalar yürütülebilir?

Dostane ilişkileri bulunan iki ülkenin ortak projeler çok fazladır. Aklınıza gelebilecek her alanda karşılıklı işbirliğini esas edinmişiz. Tarımdan turizme, enerjiden ticarete, sağlıktan eğitime kadar hemen hemen her alanda Türkiye ile Gürcistan arasında ilgili kurumlar, bakanlıklar, kuruluşlar arasında her düzeyde bir çalışma ilişkisini görüyoruz. Geldiğim 7 aylık süreç içerisinde Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nden El Yazmaları Enstitüsü'ne, Enerji Bakanlığı'ndan Sağlık Bakanlığı'na kadar hemen hemen her kuruluşumuzdan ya buraya yetkililerimiz geldi ya da buradan yetkililer Türkiye'ye gittiler. Saymakla bitmeyecek kadar karşılıklı işbirliği projelerimiz mevcuttur.

Burada Türkiye özellikle tecrübesini ve belli bazı alanlarda gelişmişlik deneyimini Gürcistan ile paylaşma konusunda çok samimi bir duruş sergilemektedir. Gürcistan da bundan yararlanmak için gayet isteklidir. O bakımdan ilişkilerimizde yani iki taraf için de hem ticari hem de diğer yönlerden kazanç sağlayan ilişkiler vardır. Türkiye aynı zamanda birçok alanda bir mentor gibi, kendi deneyimlerini paylaşan ve Gürcistan'daki devlet mekanizmasına da bir bakıma yol gösterici olma rolünü de üstlenmektedir.

Bütün bunların ışığında enerji alanındaki projeler çok öne çıkmaktadır. Bütün dünyada ekonominin ne kadar önemli olduğu ve ekonominin de temel itici gücünün enerji olduğu aşikârdır. Türkiye-Gürcistan-Azerbaycan arasında geliştirilen enerji projeleri sadece bizler için değil bölgemiz ve bütün dünya için önem arz eden stratejik projeler olarak öne çıkmaktadır.

Petrol ve doğalgaz boru hatlarının yanında elektrik enerjisi alanında da ciddi işbirliği kendisini göstermektedir. Gürcistan, küçük bir ülke olmasına karşın hidro-elektrik enerji üretme potansiyeli oldukça yüksek bir ülke olup, dünyadaki sayılı ülkeler arasında yer almaktadır. Toplam enerji potansiyeli kendi kullanacağı enerjinin çok çok üzerindedir. Bu açıdan bakıldığında hidro-elektrik enerjisi bakımından çok ciddi bir enerji fazlası olan bir ülkedir. En son yaptığımız görüşmelerde ve imzalayacağımız antlaşmalarla Gürcistan'da üretilen bütün bu ilave elektriği Türkiye olarak biz alacağız. Bu tabii ki bize hem ucuz hem de güvenilir bir enerji girdisi sağlayacak. Bu da yeni bir hat oluşturmak demektir. Geçen Aralık ayında Gürcistan'ın Ahıska Bölgesi'nde yeni bir elektrik iletim hattını devreye soktuk. Buna ilave olarak ilerleyen günlerde bir ikincisinin ve üçüncüsünün devreye girmesi söz konusudur. Petrol ve doğalgaz alanında Türkiye-Gürcistan-Azerbaycan ilişkisi, elektrik enerjisi alanında ise Türkiye-Gürcistan ilişkisi ön plana çıkmaktadır. Yine elektrik alanında da Azerbaycan'da üretilen elektriğin yine Gürcistan üzerinden Türkiye'ye ve oradan da Avrupa'ya ulaştırılması söz konusu olabilecektir.

Gürcistan, küçük bir ülke olmasına karşın hidro-elektrik enerji üretme potansiyeli oldukça yüksek bir ülke olup, dünyadaki sayılı ülkeler arasında yer almaktadır.

Gürcistan'da yaşayan vatandaşlarımıza en çok hangi sorunlarla karşılaşıyor ve ne tür hizmetler sunuyorsunuz?

Bu kadar giriş ve çıkışın olduğu bir ortamda sorunlar da ister istemez olmaktadır. Daha çok sınır kapılarında problemlerle karşılaşıyor. İki ülkenin mevzuatındaki farklılıklar ve Gürcistan ile ülkemiz arasında ki bazı farklı yasalar vatandaşlarımızın, zaman zaman sıkıntı yaşamasına neden oluyor.

Özellikle Gürcistan'da birçok ilacın ülkeye girişinin yasaklı hale getirilmesi kaçınılmaz olarak sorunlara yol açmaktadır. Türkiye'de reçetesiz satılan bazı ilaçların Gürcistan'a giriş yasak. Bu konuda bilgisi olmayan vatandaşlarımız ülkeye giriş sırasında gözaltına alınabilmekte, ilaçlarına el konulabilmekte ve hatta yargıya bile taşınabilmektedir. Benim görev yaptığım 7 aylık süre zarfında en çok karşılaştığım giriş çıkışlar esnasında Gürcistan mevzuatındaki değişikliğin vatandaşlarımız tarafından bilinmesinden kaynaklanmaktadır. Yine kamyon sürücülerimizin karşılaştığı sorunlarda aklıma ilk gelen sorunlar olarak göze çarpmaktadır.

Bütün bunların yanında büyükelçilik ve Batum'da bulunan konsolosluk olarak bu tür sorunlarla olabildiğince yakın ve hızlı bir şekilde ilgilenmeye çalışıyoruz. Bir vatandaşımız ile ilgili sorun iletildiğinde hemen kendisiyle, ailesiyle varsa avukatı ve Gürcü makamları ile temasa geçiyoruz. Sorunu en etkin bir biçimde çözmeye çalışıyoruz. Nihayetinde sorunlar çözülmektedir.

Elbette bu denli ilişkilerinizin olduğu bir ülkeyle sorunlarınız olacaktır. Ancak iki ülkenin karşılıklı iradeleri bu sorunların çözülmesinde kilit rol üstlenmektedir. Türkiye ile Gürcistan arasında bu iradenin olduğuna inanmaktayım.

Gürcistan'ın yatırım ve iş ortamını nasıl buluyorsunuz? Gürcistan'da Türk şirketlerinin yatırım yaptığı alanlar nelerdir? Şirketlerin karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

Uluslararası değerlendirme kuruluşlarının raporlarına baktığınız zaman Gürcistan, yatırım yapılacak en kolay ülkeler arasında gösterilmektedir. Galiba en son yapılan bir uluslararası değerlendirmede Gürcistan, dünyada yatırım yapılması en kolay 8.ülke konumundadır. Gürcistan mevzuatına bakıldığında bir yabancı yatırımcının gelip bir şirket kurması ve yatırım yapması için gerekli bürokratik engelleri minimuma indirdiklerini görmekteyiz. Bu yüzden yatırım için avantajlı bir konum sunmaktadırlar.

Nitekim Türk iş adamları da Gürcistan'a büyük ilgi duymaktadırlar. Hemen hemen Gürcistan'daki her alanda Türk yatırımcılarının son 20 yıl içerisinde farklı alanlardaki yatırımlarını görmek mümkündür. Türk yatırımcılarını gönül rahatlığıyla Gürcistan'a davet ediyorum. Gelsinler, araştırınlar, ticari açıdan imkân buldukları takdirde ise yatırım yapmaktan çekinmesinler. Karşılaştıkları sorunların çözümünde de her zaman Türkiye Cumhuriyeti Tiflis Büyükelçiliği olarak arkalarında oluruz. Gürcistan makamlarından da bu anlamda azami işbirliği göreceğimizi düşünüyorum.

Gürcistan mevzuatı bu kadar liberal olmakla birlikte çok sıkı değişmektedir. Bu sık değişiklikler zaman zaman buradaki yatırımcılarımıza sıkıntı yaratabiliyor. Veya uygulamada bazı alanlarda çeşitli güçlüklerle karşılaşmamıza neden olabiliyor. O bakımdan buraya gelen yatırımcının bir ödevi de çok sıkı bir şekilde Gürcistan mevzuatını yakından takip etmesidir. İyi bir hukuk danışmanı, iyi bir malı müşavir ile çalışması gerekebilir. Gürcistan'da bu

alandayeniyetışmış bir sektör olduğunu biliyorum. Bunlarla yakın işbirliği içerisinde Gürcistan'da yatırımlarını korkmadan, çekinmeden yapabileceklerini düşünüyorum.

Hangi alanlarda yatırımların daha fazla olduğu konusunda ise herhangi bir alanı diğerinden ön plana çıkarmak mümkün değildir. Bugün herhangi bir Gürcü marketine gittiğiniz zaman zaten bütün malların neredeyse yüzde 70-80 oranında Türk malı olduğunu görürsünüz. Özellikle ticaret anlamında Gürcistan ile yoğun bir alışverişin olduğunu görüyoruz. Tekstilden tarıma, tarımdan turizme kadar her alanda Türk yatırımcılarını görürüz.

Burada en son yaşanan gelişme beni daha da heyecanlandırmaktadır. 27 Haziran'da Gürcistan ile Avrupa Birliği arasında bir ortaklık anlaşması imzalandı. Bu ortaklık anlaşmasının bir parçası olarak genişletilmiş ve kapsamlı serbest ticaret adını verdikleri bir anlaşmayı devreye soktular. 1 Eylül'den itibaren de bu anlaşma yüzde 70-80 oranında yürürlüğe girecek. Bizim şu andaki AB ile Gümrük Birliği'nin çok daha ötesine geçen bir serbest ticaret anlaşmasıdır. Yani herhangi bir alanda herhangi bir mal sınıflaması yoktur. Bunun içine hizmetler de dâhildir. Gürcistan'da üretebileceğiniz her türlü malı Avrupa pazarına doğrudan gümrüksüz bir şekilde satma imkânı doğacaktır. Bu bakımdan önümüzdeki dönemde Türk işadamlarının ve yatırımcılarının Gürcistan'ı sadece 4,5 milyonluk küçük bir pazar olarak görmeyip, bunun ötesinde Avrupa Birliği'ne sağlayacağı girişi ve pazarı göz önünde bulundurmaları gerekir.

Bölgemizden Gürcistan'a ziyarette gelen ve yatırım yapmak isteyenlere tavsiyeleriniz nelerdir? Burada yatırım yapmayı düşünen iş adamları hangi alanlarda yatırım yapabilirler, hangi kurumlara başvurmalı, nasıl bir yol izlemelidir?

Bir defa ilgilerini taze tutsunlar. Şu veya bu tür duyduklarından çekinmesinler. Bizzat Gürcistan'daki iş ortamını değerlendirsinler. Büyükelçiliğimizin ve ticaret müşavirliğimizin kapıları küçük, büyük bütün potansiyel yatırımcılarımıza açıktır. Gelsinler önce bize uğrasınlar. Planlarını ve fikirlerini açıklasınlar. Kendilerini olabildiğince doğru yerlere yönlendirmeye çalışırız. Ondan sonra Gürcü ortaklarıyla yatırım yapma veya yapmama kararını verebilirler.

Şu anda tarım iyi bir sektör olarak görünmektedir. Gürcistan hükümetinin de çok önem verdiği bir alandır. Tarım alanında potansiyellerini yeterince kullanmadıklarını ve önümüzdeki dönemde doğrudan yabancı yatırımlarla birlikte bu alanda biraz daha fazla üretim yapmayı hedeflemektedirler.

Sağlık hala Gürcistan'da istenilen düzeyde değil. Hastaneler, klinikler ve sağlığın diğer bütün bölümlerinin burada potansiyel olduğunu düşünüyoruz.

Gürcistan'ın turizm alanında çok çekici ve cazibe merkezi olduğunu düşünmekteyim. Çok küçük bir ülke olmasına rağmen farklı iklimlerin yaşandığı bir ülkedir. Türkiye

ile Gürcistan arasında ortak paket turizm turları yapılabilir. Türkiye'nin turizm alanında edindiği tecrübe buraya yatırım olarak da yansıtılabilir.

Enerji alanında ve özellikle hidro-elektrik santrali yapımında girişimde bulunabilirler. Burada 40'a yakın HES yapılacak. Bunların büyük çoğunluğunu zaten şu anda Türk firmaları almış durumdadır. Yaklaşık 15-16 tanesini önümüzdeki 10 sene içerisinde Türk firmaları yapacak.

Aynı zamanda müteahhitlik firmaları için burada önemli olanaklar var. Bölgesel Kalkınma ve Altyapı Bakanlığı adını verdikleri bir bakanlıkları mevcuttur. Bölgesel Kalkınma ve Altyapı Bakanı ile görüştüğümde Türk müteahhitlik firmalarının dünyada haklı bir üne ve saygınlığa sahip olduklarını ifade etti. Önümüzdeki dönemde başta yol inşaatı olmak üzere, su arıtma tesisleri, kanalizasyon ve diğer birçok alanda altyapı ihalelerinde Türk firmalarını özellikle görmek istediklerini belirttiler. Diğer tüm ülkelere nazaran hem yakınlığı hem lojistik konumu ve hem de başarılı ve saygın duruşlarıyla birlikte Türk firmalarını özellikle beklediklerini vurguladılar.

Son olarak bir büyükelçi olarak sokağa çıkıp dolaşıyorsunuz. Gürcü halkının size ve Türklere karşı samimiyeti ve ilgisi nasıldır?

Gerçekten çok üst düzeyde olumlu bir bakış mevcuttur. 25 senelik meslek hayatımda birçok yerde görev yaptım. Türkiye'den olduğumu Türk diplomatı olduğumu söylediğim zaman insanların o gözündeki parıldamayı görme noktasında Gürcistan birinci sırada gelir diyebilirim. Bir ortama girdiğim zaman ve kendimi tanıttığım zaman karşı taraftaki o olumlu elektrik gerçekten fark edilir düzeydedir. O bakımdan aynı zamanda benim için de gurur kaynağıdır. Tarihten gelen o özel bağlarımızı son 20 sene içerisinde pekiştirmişiz ve toplumun birçok kesimine de yaygınlaştırmışız. Burada bu süreç içerisinde Gürcistan'a yatırım yapan işadamlarımızın çok payı vardır. Buradaki saygınlığımızın; iş adamlarımız buraya yaptıkları yatırımlarla doğrudan bağlantılı olduğunu çok net bir şekilde ifade etmek istiyorum. Onlar iyi iş yaptıkça ve Gürcü halkının beklentilerine cevap verdikçe Türklere saygınlıkta artmıştır.

Gürcistan'dan bakıldığında ise Türkiye, son 10-15 yılda büyük atılımlar gerçekleştirmiş bir başarı hikayesi olarak algılanmaktadır. Özellikle ekonomik alandaki başarıyı dikkatle takip etmektedirler. Yardım alan bir ülke olmanın bugün dünyada sayılı yardım veren ülkeler içerisinde girmiş. Sadece kendi bölgesinde değil Latin Amerika'sından Uzakdoğu'ya, Avrupa'sına, Afrika'sına kadar gerek ekonomik, gerek sosyal ve gerekse siyasi anlamda sözü geçen veya en azından görüşü olan bir Türkiye'ye çok muazzam bir başarı hikayesi olarak bakmaktadırlar. Bu bakımdan Türkiye'den beklentileri sadece Türkiye-Gürcistan ilişkileri açısından değil bölgemizdeki sorunların çözümü, bölgemizin toplu olarak kalkınması adına Türkiye'yi lokomotif bir güç olarak görüyorlar. Bu yöndeki beklentilerin de oldukça yüksek olduğunu söyleyebilirim. Türkiye Büyükelçisi olarak bir ortama girdiğimde bu olumlu elektrik kadar sorumluluk duygusunu da hissediyorum.

3085 — 808007
 CUMA MƏSİDİ — مسجد الجمعة
 JUMA MOSQUE — ДЖУМА МЕЧЕТЬ

Cuma Camii (Tiflis)

Türkiye Cumhuriyeti Batum Başkonsolosu Sayın Engin ARIKAN, Batum ve Bölgemize yönelik tespitlerini ve çalışmalarını sizler için anlattı.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Batum Başkonsolosu olarak Gürcistan'ı ve özellikle de Acara Bölgesi'ni nasıl değerlendiriyorsunuz? İlişkilerin artırılması için neler yapılabilir?

Burada göreve başladığım ilk yıl olan 2011 yılında yine sizinle röportaj yapmıştık. Şimdi sizlerle tekrar beraber olmayı benim için ayrı bir sevinç olarak görüyorum. Göreve başladığım dönemdeki izlenimlerimi DOKA Dergisi aracılığı ile paylaşmıştım. Şimdi de görevimin bitmesine bir hafta kala üç yıllık izlenimlerimi yine DOKA Dergisi aracılığı ile aktarma fırsatı sunduğunuz için şükranlarımı iletmek isterim.

Gürcistan şüphesiz Türkiye'nin komşusu olması sebebiyle çok önemli bir ülkedir. Türkiye'nin bütün komşuları önemlidir. Komşu ülke her zaman büyük önem arz eder. Fakat Gürcistan ile ilişkilerimiz komşuluğun da ötesindedir. Tarihten gelen bağlarımız vardır. Yakınlıklarımız, akrabalıklarımız vardır. Türkiye'de yaşayan yüzbinlerce Gürcü kökenli vatandaşımız var. Gürcistan'da yaşayan Müslüman kardeşlerimiz var. Bu tür insani bağlar ve geçmişten gelen siyasi ilişkiler iki ülkeyi birbirine çok uyumlu bir şekilde bağlıyor.

Sovyetler Birliği'nin yıkılışından sonra bağımsızlığını kazanan Gürcistan'ı ilk tanıyan ülkelerden birisi de Türkiye'dir. Bunun arkasından Gürcistan'ın yeniden kuruluş döneminde en büyük desteği sağlayan ülke de Türkiye'dir. Gürcistan'ın toprak bütünlüğünün tehlikeye düştüğü Abhazya-Güney Osetya gibi sorunlar nedeniyle toprak bütünlüğünü hem uluslararası platformda hem de ikili düzeyde en çok destekleyen

ülke Türkiye'dir. Gürcistan'ın NATO'ya girme sürecinde en büyük desteği veren ülke yine Türkiye'dir. Dolayısıyla iki ülke arasında hem siyasi düzeyde hem de ekonomik düzeyde çok kuvvetli ilişkiler mevcuttur.

Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı, Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu Hattı gibi büyük stratejik projelerimizi yürütmekteyiz. Bunun dışında Türkiye'den buraya gelerek çok sayıda yatırım yapan işadamımız mevcuttur. Gürcistan ekonomisinin büyük bir bölümünde Türk yatırımlarını ve Türk girişimcilerini görüyoruz. Bütün bunlar iki ülkeyi birbirinden vazgeçemeyecek şekilde birbirine bağlıyor. Böyle bir ortamda görev yapmış olmak benim için büyük bir gurur kaynağıdır. Bu ilişkilerin yürütülmesine ve gelişmesine biraz da olsa katkıda bulunma şerefine nail olabildiysem kendimi şanslı sayarım.

Vatandaşlarımızın Gürcistan'a geçişte yaşadıkları sorunlar nelerdir ve siz bu sorunlara yönelik ne tür hizmetler sunuyorsunuz?

Vatandaşlarımızın buraya geldiklerine karşılaştıkları sorunların başında trafik geliyor. Gürcistan'da trafiğin ülkemize göre biraz daha düzensiz aktığını söyleyebiliriz. Yol altyapısı özellikle yoğun TIR trafiği bakımından yetersizdir. Örneğin Batum'dan Tiflis'e olan karayolu tek gidiş tek geliş olup, buradan giden tırlarımız ve kamyonlarımız bu yoldan Tiflis'e ve oradan da diğer ülkelere geçiş yapmaktadırlar. Ancak özellikle yaz aylarında bu yolda sıklıkla trafik kazaları yaşanmaktadır.

Vatandaşlarımızın buraya gelmeden önce yol şartlarını araştırmaları gerekmektedir. İkincisi trafik kurallarını araştırmaları gerekiyor. Burada emniyet kemeri zorunludur ve şehir içinde 40 km'den hızlı araç kullanamazsınız. Vatandaşlarımız bu kurallara uymadıkları takdirde trafik polisleri haklı olarak ceza kesmektedirler. Buradaki yoğun gece hayatı nedeniyle vatandaşlarımız alkollü araç kullanabiliyorlar. Bu gibi durumlarda da trafik polisleri aracı çekip ceza uyguluyorlar.

Başkonsoloslüğümüzün internet (<http://batum.bk.mfa.gov.tr>), facebook (<https://www.facebook.com/TCBBatumBK>) ve twitter (<https://www.twitter.com/TCBBatumBK>) sayfalarından vatandaşlarımız tüm bu konular hakkında detaylı bilgi edinebilirler. Batum sokaklarında araçlar nasıl park edilir, hız limiti nedir, gümrükte hangi kurallar uygulanır, ilaçlar nasıl getirilir, hangi ilaçlar getirilmez, getirilirse ne gibi cezalar olur, Gürcistan'da kaç gün kalabilirsiniz, nasıl girersiniz ve nasıl çıkarsınız, güvenlik bakımından nelere dikkat edilmesi gerektiği gibi konularda tüm bilgileri duyuruyoruz ve vatandaşlarımızın bu bilgileri seyahatleri öncesinde dikkate almalarını özellikle tavsiye ediyoruz.

Vize sınırlaması öncesi ve sonrası Türkiye'den Gürcistan'a geçişler ve Gürcistan'dan ülkemize geçişleri değerlendirir misiniz?

Pasaportsuz, nüfus cüzdanı ile geçişler 10 Aralık 2011'de başladı. 2011 yılı ile 2012 yılını karşılaştırdığımızda vatandaşlarımızın geçişinde iki katını aşan bir artışın meydana geldiğini gözlemliyoruz. 2013 yılında bu daha da arttı. Geçen yıl Sarp Sınır Kapısı'ndan geçen yolcu sayısı 6,4 milyon civarındadır.

Sonuçta nüfus cüzdanı ile geçiş iki ülke için de karşılıklı olarak insani hareketliliği çok önemli şekilde artırdı. Turist olarak, işadamları olarak insanlar çok rahat bir şekilde karşılıklı olarak seyahat etmeye başladılar. Aileler rahat bir şekilde karşı ülkeye geçerek tatil yapma olanağı buldular. Bu uygulama, bölge insanının farklı kültürleri tanıma, farklı bir dünyayı görmesi açısından çok önemlidir.

Ayrıca, Batum'a sadece yakın bölgedeki vatandaşlarımız değil Türkiye'nin her tarafından turlar düzenlenmektedir. Şu anda Gürcistan'ın önemli bir şehri olan Batum daha önce Sovyetler Birliği'nin ve daha önce de Osmanlı toprağı olmuş bir bölgedir. Bu yüzden bizimle tarihi bağları da olan bir yerdir. Şehrin içinde gezerseniz Osmanlı döneminden kalma Orta Camisi'ni görebilirsiniz. Karşılıklı tarihi bağlar turizm bakımından önemlidir. Dolayısıyla nüfus cüzdanı ile geçişler de bu turizm potansiyelinin değerlendirilmesine imkan sağlamıştır.

Tabii ki burada vatandaşlarımızın karşı ülkeye geçerken farklı kuralların bulunduğunu ve bu farklı kurallara da uyma gerekliliğini bilmeleri lazımdır. Bu kuralları Başkonsolosluk olarak elimizden geldiğince duyurmaya çalışıyoruz.

Sarp Sınır Kapısı'nda son dönemde yapılan düzenlemeler hakkında düşünceleriniz nelerdir? Başka ne gibi düzenlemeler gerekir?

Sarp Sınır Kapısı, İstanbul Atatürk Hava Limanı ve Antalya Hava Limanı'ndan sonra üçüncü yoğun sınır kapımız olarak öne çıkmaktadır. Geçen yıl 6,4 milyon insan karşılıklı geçiş yapmıştır.

Sınır kapısının talihsizliği coğrafi yerleşim itibarıyla dağ ve deniz arasına sıkışmış olmasıdır. Buna ilave olarak bizim kapımızdaki mevzuat çeşitli noktalara uğrayarak işlem yapmasını gerektirmektedir. Gürcü noktasında tek bir işlem ile süreci tamamlıyorsunuz. Hem coğrafi kısıtlamanın hem de mevzuatın getirdiği olumsuzluklar kapıdan geçiş süresini uzatmaktadır. Özellikle yaz aylarında bu durum belirgin hale geliyor. Kapıdan Orta Asya'ya, Azerbaycan'a giden tırlar geçmektedir. Aynı güzergâhtan yolcu otobüsleri ve özel araçlar geçiyor. Bir de yayalar geçmektedir. Türkiye'nin 12 ay boyunca yaya ve özel araç trafiği bakımından bu kadar yoğun tek kara sınırı kapısıdır.

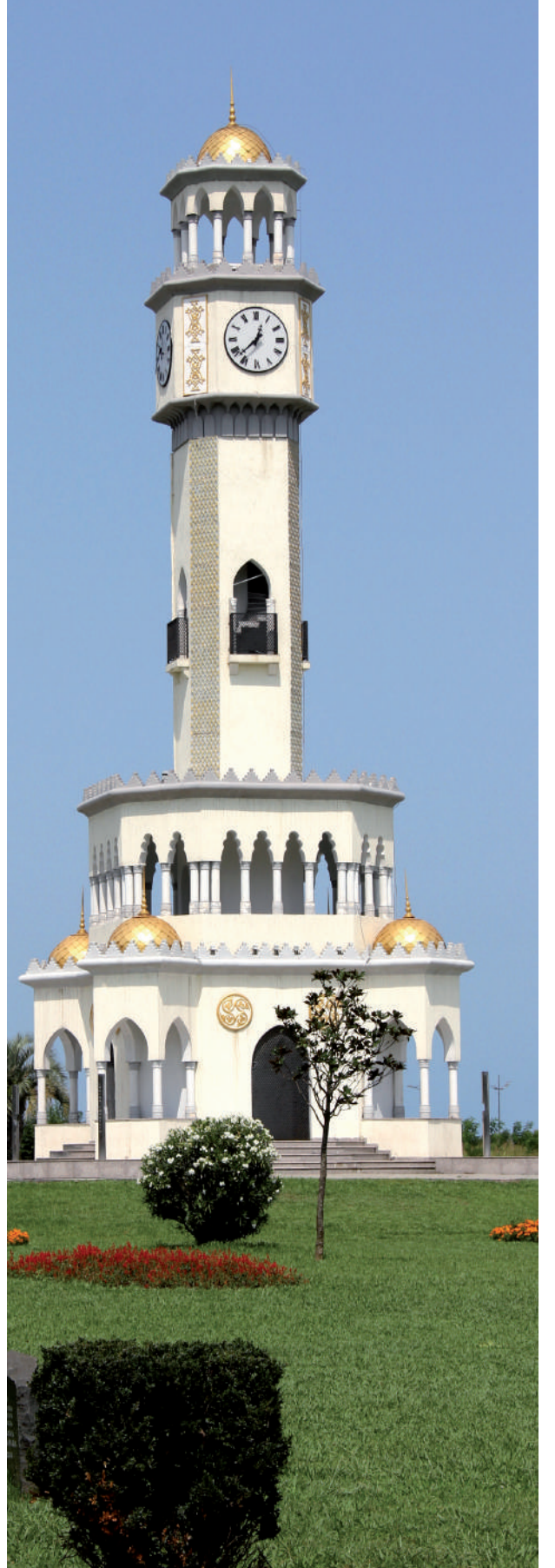
Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın Sarp Sınır Kapısı'nın iyileştirilmesi yönünde projeleri var. Artvin Valiliği ile bunu değerlendiriyorlar. Bazı alanların gümrük sahasına dahil edilmesi konusu gündemde yer almaktadır. Geçtiğimiz yıllarda yayaların geçişini kolaylaştırmak için bazı koridorlar yapıldı.

İş hayatını kolaylaştırmaya yönelik Acara-Gürcistan anlamında son dönemde kaydedilen gelişmeler nelerdir? Gürcistan'da Türk şirketlerinin yatırım yaptığı alanlar nelerdir? Şirketlerin karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

Batum'u dolaştığınız zaman Türk işadamlarının epeyce yatırım yaptıklarını görebilirsiniz. Bu iki türlü oluyor. Birincisi ciddi şekilde gelip ciddi yatırım yapanlar diğeri ise Batum'un taşı toprağı altın düşüncesiyle çantasını kapıp gelen vatandaşlarımızdır. Bu çantasını kapıp gelen vatandaşlarımız, yaptıkları yatırımlarda çok başarılı olamıyorlar. Herhangi bir araştırma yapmadan burada ne iş olursa yaparız tarzı ile geldikleri için başarılı olamıyorlar. Bu anlayışla gelip de belli bir süre sonunda işyerini maalesef kapatanlar oldu.

Gürcistan yeni, küçük bir ülke olabilir. Ancak net kuralları olan ve bu kuralları da katı bir şekilde uygulayan bir ülkedir. Muhasebede, iş kurmada, asayişte sıkı kuralları olan bir ülkedir. Dolayısıyla buraya iş yapmaya gelen iş adamlarının profesyonel plan yapıp, profesyonel bir ekiple buraya gelip yatırım yapmalarını tavsiye ediyorum.

Görev yaptığım süre zarfında Batum'da tekstil fabrikaları açılmıştır. Örneğin bizim işadamlarımız burada tekstil fabrikası açarak Avrupa'da büyük spor kulüplerine forma yapmaktadırlar. Açılan mobilya fabrikaları var. Büyük turistik tesisler var.

Batum'a Türkiye'nin her tarafından turlar düzenlenmektedir. Şu anda Gürcistan'ın önemli bir şehri olan Batum daha önce Sovyetler Birliği'nin ve daha önce de Osmanlı toprağı olmuş bir bölgedir.

Bölgemizden Gürcistan'a ziyarette gelen ve yatırım yapmak isteyenlere tavsiyeleriniz nelerdir? Burada yatırım yapmayı düşünen iş adamları hangi kurumlara başvurmalı, nasıl bir yol izlemelidir?

Batum'un geleceğini turizmde görüyorum. Eski ve yeni yönetimlerin görüşü de bu yöndedir. Batum'da sanayi altyapısı olmadığından bu alanda bir yatırımlar gelişmemiştir. Burada işgücünün ve akaryakıtın ucuz olması önemli bir faktördür. Emeğe dayalı tekstil gibi alanlara yatırım yapanlar mevcuttur. Başarılı da oluyorlar. Ancak bunun dışında bu bölgede yaygınlaşmış ve yerleşmiş sanayi tesisi çok fazla sayıda yok.

Gelecek vatandaşlarımız burada özellikle turizm alanında yatırım yapabilirler. Ancak yine de yatırım yapmadan önce Başkonsolosluğumuz ile temasa geçip ön bilgi almalarında yarar görmekteyim.

Orta Camii / Batum

Gürcistan'ın Tiflis Ticaret Ataşesi Sayın Beşir İYİDİKER
Bölgemizde Gürcistan-Türkiye ilişkilerini, bölge iş adamlarımızın yatırımlara yönelik değerlendirmelerini sizler için anlattı.

Öncelikle kendinizi kısaca anlatır mısınız?

1955 Adana doğumluyum. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi mezunuyum. 1980 yılında Devlet Planlama Teşkilatı'nda uzman yardımcısı olarak göreve başladım. Kalkınma ekonomisi üzerine master yaptım. 1991 yılında DPT'nin bazı kısımları hazine ve dış ticarete bağlanınca ben de buraya geçiş yaptım. Daha sonra hazine ve dış ticaret de birbirinden ayrılınca Dış Ticaret Müsteşarlığı'nda görevime devam ettim. Dış Ticaret Müsteşarlığı da Ekonomi Bakanlığı olunca görevime devam ediyorum. Dış ticaret uzmanıyım. Şimdi ise Tiflis Ticaret Müşaviri olarak burada görev yapmaktayım. Daha önce 1993-1997 döneminde Trablusgarp Ticaret Müşaviri ve 2005-2008 yılları arasında ise Cidde Ticaret Müşaviri olarak görev yaptım.

Ticaret Ataşesi olarak hangi alanlarda ne tür faaliyetler yapıyorsunuz?

Ticaret ataşeliği en ziyade vatandaşlarımıza bilgi verir. Örneğin bir işadamımız Gürcistan'a zeytinyağı satacağım diyor. Diyoruz ki Gürcistan'a zeytinyağı satılır ama Gürcistan halkının zeytinyağı yeme alışkanlığı çok fazla değildir. Eğer yine de satmak isterse alıcı firmaların listesini veriyoruz. Nereye ne satabilir, ne miktarda satabilir, nasıl satabilir gibi konularda bilgilendirme yapıyoruz.

Yatırım yapmak isteyenler bilgi almak istiyorlar. Ancak buna yanıt vermek biraz daha zor oluyor. Olumsuz bazı şeyleri de göz ardı ederek yatırım yapın dediğimiz de oluyor.

Devletimiz bilgi istiyor. Onları veriyoruz. Vatandaşlarımızın mahkeme konuları oluyor. Bunlara yardım etmeye çalışıyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Gürcistan nezdinde Ticaret Ataşesi olarak Gürcistan'ı nasıl değerlendiriyorsunuz? İlişkilerin artırılması için neler yapılabilir?

Buraya gelmeden evvel çalışmaya başladım. Daha buraya gelmeden bir şeyi fark ettim. Türkiye ile Gürcistan arasındaki en önemli problemin yol olduğunu gördüm. Bu düşüncem göreve başladıktan sonra ilk bir ayda iyice keskinleşti. Gürcistan bizim komşumuz. Biz Gürcistan'a en fazla ihracat yapan ülkeyiz. Gürcistan'a yapılan ihracattaki

payımız yüzde 18'ler civarındadır. Bizden sonra Gürcistan'a ihracat yapan ülkenin payı ise en fazla yüzde 8'ler civarındadır. Yani bizim yarımız kadar. Bizim bu konuda dominant bir pozisyonumuz mevcuttur.

Bu durum sadece ticaretle değil yatırımda da böyledir. Gürcistan yılda 1 milyar dolar civarında doğrudan yabancı sermaye yatırımı alır. Bunun onda biri bizim ülkemizden gelir. Gürcistan'a yapılan hem ticaretle hem de yatırımda birinci sıradayız.

Gürcistan'a mal satmada bizim problemimiz olmaz. Türkiye, Gürcistan'ın komşusudur ve komşunun ihtiyacı duyduğu her türlü malı üretip veriyoruz. Biz satmasak da onlar gelir alır.

Sorun bu malın buraya hangi yolla geleceği değil, bu gelen malın bundan öteye nasıl gideceğidir. Yoldan kastımız sadece Gürcistan'a mal satmada yararlanacağımız bir şey değildir. Buradan orta Asya ülkelerine yapacağımız ticarettir. Yol ciddi bir problemdir.

Sarp Sınır Kapısı'ndan 2013 yılı Eylül ayı itibarıyla 142 bin tır geçti. Bu şu demektir. Dört dakikada bir tırın sınır kapısından Gürcistan'a geçiş yapması anlamına gelmektedir. Yol tek gidiş tek gelişli bir yoldur. Bu yol oldukça yoğun olan trafiği kaldırmamaktadır. Gürcistan'ın gücü bu yolu duble yapmaya yetmemektedir. Yavaş yavaş yapmaya çalışıyor.

Bu anlamda uluslararası yardımlara güvenmektedir. 1980 yılında DPT’de uzman yardımcısı olarak göreve başladığımı belirtmiştim. Biz o zaman Türkiye nasıl kalkınır sorusunun cevabı olarak ‘Türkiye daha fazla tasarruf edip daha fazla yatırım yaparsa kalkınır’ı belirlemişti. Türkiye’nin tasarruf oranını yükseltmeye çalışırdık. Böylece daha fazla yatırım yapmaya çalışırdık. Dış yardımlara güvenmezdik. Gelirse gelir gelmezse gelmez diye düşünürdük. Esas itibarıyla kendi kaynaklarımızla kalkınmaya çalışırdık. Bu ülkeye geldim ve şunu gördüm. Bu ülke kalkınmaya çalışıyor. Ancak buna pek gücü de yok. Bundan dolayı da Gürcistan kınanamaz. Geçmişine baktığınız zaman bir sistem yıkılmış ve kendini bağımsız görmüş. Kendi olanakları çok kıt ve bu yüzden de kendi kendine kalkınması çok zor. Dış yardım görmüş ve halen daha dış yardım almaktadır. Dış yardımlarla ayakta durmaya çalışıyor. Dış yardımla da kalkınmış ancak son iki yıl bu dış yardımlar da azaldı.

Her gece korkarak yatıyorum. Bir şoförümüz beni arayıp ta beni yolda durdurdular, bana haksız ceza yazdılar, beni keyfi üç gündür tutuyorlar diyecek diye korkuyorum. Bu yüzden bu yolun kesinlikle yapılması zaruridir.

Türkiye-Gürcistan arasında ticaret alanındaki ne gibi antlaşmalar vardır? Bundan sonra bu bağlamda ne gibi ortak çalışmalar yürütülebilir?

Gürcistan ile aramızda serbest ticaret anlaşması vardır. Birkaç işlenmiş mal haricinde tüm mallarımız Gürcistan’a gümrüksüz girer. Onlarda bize satsalar gümrüksüz satacaklar. Ancak ürettikleri pek ürün olmadığın-

dan ihracat yapamıyorlar. Bu yüzden bundan tek taraflı olarak biz istifade etmekteyiz. Vizesiz geçişlerden sonra ticaret biraz daha yoğunlaşmıştır.

Gürcistan’da Türk şirketlerinin yatırım yaptığı alanlar nelerdir? Şirketlerin karşılaştıkları sorunlar nelerdir? Neler tavsiye edersiniz?

Gürcistan’a en ziyade enerji ve imalat alanında yatırımları bulunmaktadır. Gürcistan su zengini bir ülkedir. Elektrik üretme potansiyeli çok yüksek olan bir ülkedir. Şu anda kendi ihtiyacı olan enerjiyi üretiyor. Bu alanda çok fazla miktarda enerji üretme potansiyeli olan bir ülkedir. 10 milyar kilowat saat civarında elektrik üretimini 50 milyar kilowata çıkarmak istiyor. Bu fazlalığı da ihraç etmek istiyor.

Bu enerji yatırımları içindeki en büyük firmalardan biri de Anadolu grubun yaptığı yatırımdır. Yap-işlet modeli ile HES yapmaktadır. Ayrıca Çalık Enerji firması termik santral yapıyor. Burada yine Anadolu grubuna bağlı bira fabrikası mevcuttur. Toplam 900 personel istihdamı ile Gürcistan’ın bu alanda en çok istihdam sağlayan sanayi kuruluşlarının başında gelmektedir. Yine Şişecam firması tarafından işletin şişe fabrikası faaliyet göstermektedir. Özellikle Batum bölgesinde tekstil ve mobilya üzerine fabrikalar Türk şirketleri tarafından işletilmektedir. Hava limanı işletmeciliği yapılmaktadır. TAV firması Tiflis Hava Limanı’nın yer işletmeciliğini yapmaktadır.

Gürcistan’a gelip yatırım yapmak isteyenlere muasebe konusunda dikkat etmelerini öneriyoruz.

Kaçkarların Zirvesinde...

Arsiyan Yaylası /Şavşat/ Artvin

Hayrunnisa Derneği

Ahmet Hamdi Yazıcı Etnoğrafya Müzesi Kültür ve Turizm Projesi

2005 yılında kurulan derneğin 39 üyesi olduğunu belirten Dernek Başkanı Belgin Geniş, dernek faaliyetlerinde para toplamaktan daha ziyade yapacakları işlerde yetkileri harekete geçirmeyi istediklerini söyledi.

“Dernek başkanı olarak Ardeşen’de eczacı olarak görev yapıyorum” diyen Başkan Geniş, “Örneğin bir fotoğraf sergisi açacaksa fotoğrafçılara gidip isteğimizi anlatıyoruz ve onlardan yardım alıyoruz. Seminerler düzenledik, tiyatrolar getirdik. İlçe sosyal hayatına katkı vermeyi amaçladık. Fikir üreten birçok kuruluş var ancak faaliyetleri kısıtlıdır. Bu fikirleri uygulamaya da sokmak gerekiyor” diye konuştu.

Çocuklarına görsel alanda müze ziyaretleri yaptırmak istediklerini ancak Ardeşen’de böyle bir yer olmadığı için bu proje fikrini geliştirdiklerini ifade eden Başkan Geniş, konuşmasına şöyle devam etti:

“Daha önce böyle bir çalışmayı yapmak için hazırlanmıştık. Önce mekan aradık. Altyapı çalışmaları yaptık. Müze adını verdiğimiz Ahmet Hamdi Yazıcı, meydana getirdiğimiz mekandaki eski nostaljik eserleri bize verdi. Projeyi üç arkadaş birlikte yazdık. Hayallerimiz gerçek oldu diyebilirim.”

“Bu proje sayesinde aynı zamanda Ardeşen’in turizmine katkı sağlamayı hedefliyoruz” ifadelerine yer veren Başkan Geniş, “Ardeşen’e gelen yerli ve yabancı ziyaretçiler bölge halkının eski yaşamını burada yaşama ve görmek imkanına sahip olacaklar. Proje ile sesli rehber sistemi de oluşturduk. Gelen ziyaretçiler İngilizce, Arapça ve Türkçe olarak mekanı gezerken anlatımları dinleme fırsatını da yakalamış olacaklar. DOKA’ya hayallerimizi gerçekleştirmemize yardımcı olduğu için teşekkür ediyoruz” dedi.

Proje Künyesi

Program Adı KÜLTÜR VE TURİZM MALİ DESTEK PROGRAMI

Referans No TR90/13/KT/0104

Proje Adı Hayrunnisa Derneği Ahmet Hamdi Yazıcı Etnoğrafya Müzesi Kültür Ve Turizm Projesi

Yararlanıcı Ardeşen Hayrunnisa Eğitim Kültür Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği

Bütçe ₺ 323.100 **Destek Miktarı** 239.683,13 (% 74,18) **Proje Süresi** 12 ay

Proje İle İlgili Detaylar

1- Proje Ofisi ve Ekibinin Oluşturulması

Dernek bünyesinde proje ofisi tahsis edilmiş ve proje ekibi oluşturulmuştur.

2- Müzenin İnşası ve Tarihi Değere Haiz Eserlerin Yerleştirilmesi

Proje kapsamında tarihi değere haiz eserler için müze inşa edilmiş ve eserler yerleştirilmiştir.

Güneysu Doğal Mirasını Keşfediyor

Projesi

Güneysu Kaymakamı Gökmen Çiçek, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'na verdiği destekten dolayı teşekkür ederek, projenin Güneysu'da turizmin gelişmesine büyük katkı sağlayacağını ve ilçenin turizm sektöründen hak ettiği payı almasına yardımcı olacağını söyledi. Çiçek, şunları anlattı:

"Arapdüzü Doğa Parkı 106 hektar alan üzerinde kuruldu. İçerisinde 800 metre yürüyüş parkuru, 200 metre basamaklı yürüyüş parkuru, asma köprüler, ahşap köprüler ve gözetleme kuleleri bulunuyor. Tüm çalışmalar doğaya ve bölge mimarisine uygun yapıldı. Ahşap kullanılarak doğanın içerisinde güvenli bir ortam oluşturuldu. Vatandaşlarımızın, özellikle de Orta Doğu'dan gelen yabancı turistlerimizin yürüyüş yapabileceği, piknik yapabilecekleri bir alan olarak tasarlandı."

Yerli ve yabancı turistleri Arap Düzü Doğa Parkı'na beklediklerini ifade eden Güneysu Kaymakamı Gökmen Çiçek, "Arap Düzü Doğa Parkı ve şelalemiz bölge turizmine değer katacak. İnsanların bu alanı görmelerini istiyoruz" dedi. Doğa parkına neden Arap Düzü denildiğini açıklayan Çiçek, "Eski tarihlerde buradan geçen ve Arabistan'a giden kervanların mola verdikleri alan olarak biliniyor. Ancak tam olarak neden Arap Düzü denildiği bilinmiyor" ifadesini kullandı

Güneysu Kaymakamlığı ile Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından Handüzü Yaylası yolu güzergahında yapımı tamamlanan Arap Düzü Doğa Parkı, Rize il merkezine 35 dakikalık araç mesafesinde. Bin 400 rakımlı 106 hektar alan üzerinde kurulu, 200 metresi basamaklı 800 metre taş döşeli asma ve tahta köprülerden oluşan yürüyüş parkuru ile seyir teraslarından oluşan alanda piknik alanları bulunuyor. Doğa parkına, projesi 1712 yılında Saraybosna'da yaptırılan Kardeşlik Çeşmesi benzeri bir çeşme inşa edildi.

Proje Künyesi

Program Adı KÜLTÜR VE TURİZM MALİ DESTEK PROGRAMI

Referans No TR90/13/KT/0008

Proje Adı Güneysu Doğal Mirasını Keşfediyor Projesi

Yararlanıcı Güneysu Kaymakamlığı Köylere Hizmet Götürme Birliği Başkanlığı

Bütçe ₺ 462.645,66

Destek Miktarı ₺ 296.593,52 (% 64,11)

Proje Süresi 12 ay

Proje İle İlgili Detaylar

1- Proje Ofisi ve Ekibinin Oluşturulması

Kaymakamlık bünyesinde proje ofisi tahsis edilmiş ve proje ekibi oluşturulmuştur.

2- Mesire Yeri Düzenlemesi

Arap düzü mevkiinde mesire yeri düzenlemesi yapılmıştır.

“MY DOKA” Marka Kent Mobil Platformu Projesi

Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Mehmet Şentürk, proje ile; Doğu Karadeniz Bölgesi’nde tarihi, doğal ve kültürel potansiyelin harekete geçirilmesi, yurtiçi ve yurtdışında doğru bir şekilde duyurulması, alternatif turizm modellerinin geliştirilmesi, yerel yönetimler ve kentlilerin turizm faaliyetlerine doğrudan katkı sağlayabilmesi, sürdürülebilir turizm altyapısının ortaya çıkarılması, bölgeye gelen turist sayısını ve ortalama kalış süresini artırarak turizm sezonunun genişletilmesinin amaçlandığını ifade etti.

“Proje sayesinde kentli ile kent yönetimi arasında interaktif bir bağlantı kanalı sunularak; kentlinin ve kent ziyaretçisinin, kent yönetimine ve turizminin gelişimine katkı sağlayabilecekleri bir platformdur” diyen Şentürk, “Kenti ziyaret eden yerli ve yabancı misafirlerin yalnız olarak kenti gezebilecekleri, tüm bilgi ve güvenlik ile ilgili sorunlarını 7 gün 24 saat kolayca giderebilecekleri mobil uygulama ile kenti tek başlarına rahatlıkla dolaşabilmelelerine olanak sağlayacak bir platform kurulmuştur. Bu platform bölgeye ait turizm, kültür, tarih, konaklama, yeme içme, aktiviteler ve tüm bu mekanlara kolayca ve alternatifleri ile ulaşım bilgileri, ayrıca bölgesel haberler, duyurular v.b. bütün konular platformun içeriklerindedir” dedi.

Marka kentlerin, çok değerli olan, tarihi, kültürel ve doğal kaynaklarını öne çıkartıp tanıttıklarını kaydeden Şentürk, konuşmasına şöyle devam etti:

“Marka kent olmak da marka ile ilgili bir kavram olup, strateji, yöntem ve tekniklerin kentler için kullanılması anlamına gelir ve güven kavramını içerir. Marka olmuş bir kent, yeni yatırımcılara güven verir. Günümüzün mobil dünyasında, marka kent olmak için ve kente dair değerleri en etkin biçimde tanıtabilmek için, milyarlarca insanın her an ve her yerde yanlarında olan cep telefonlarının içinde, yani her an yanlarında taşıdıkları Dünya ile bağlantı ve iletişim noktasının içinde yer almak çok önemlidir.”

Proje Künyesi

Program Adı KÜLTÜR VE TURİZM

MALİ DESTEK PROGRAMI

Referans No TR90/13/KT/0017

Proje Adı “My Doka” Marka Kent Mobil Platformu Projesi

Yararlanıcı Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği

Bütçe 152.145,00 TL

Destek Miktarı 114.108,75 TL (% 75) Proje Süresi 11 ay

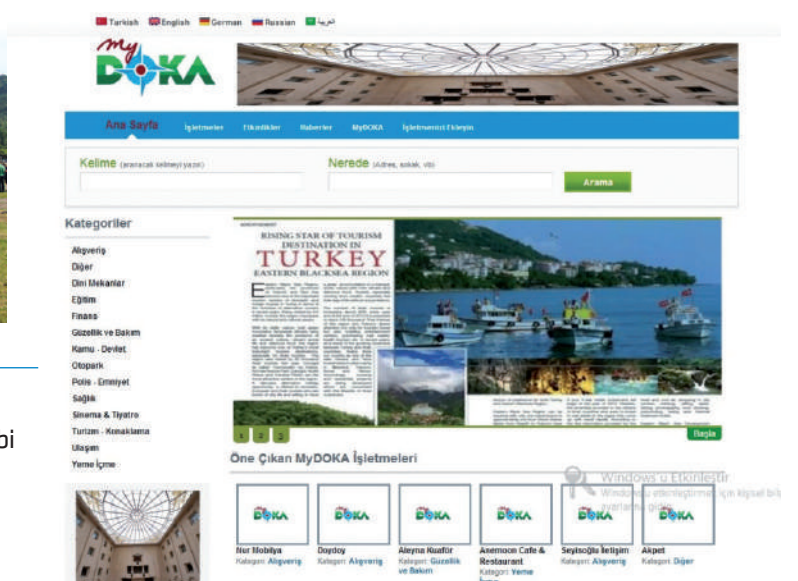
Proje İle İlgili Detaylar

1- Proje Ofisi ve Ekibinin Oluşturulması

Birlik bünyesinde proje ofisi tahsis edilmiş ve proje ekibi oluşturulmuştur.

2- Kent Mobil Sisteminin Oluşturulması

Proje kapsamında kent bilgi sistemi oluşturulmuştur.

Kültür Kenti *Aybastı*

Perşembe Yaylası Göleti

İlçe Merkezi

Aybastı Kaymakamı

Osman Bilici'nin Dilinden

Aybastı

Canik Dağları'nın kuzey yamaçlarında kurulan Aybastı; Gölköy ilçesine bağlı bir nahiye iken hızla gelişme göstermesi sonucu 1959 yılında ilçe konumunu almıştır.

Ordu'nun küçük ve sevimli ilçesi olan Aybastı, yaylaları, menderesleri, orman gülleri, tarihi dokusu, fındığı, soğuk suları, yeşilin tüm tonlarıyla eşsiz bir yaşam tarzı sunuyor.

Karadeniz'e 50 km uzaklıktaki ilçemiz Bolaman Irmağı'nın sol kolunda yöresel adı ile Ağuderya'da kurulmuştur. İlçemizin doğusunda Gölköy, batısında Korgan, kuzeyinde Kabataş ve güneyinde Reşadiye ilçeleri yer almaktadır. Engebeli ve dağlık bir yapıya sahip olan ilçemizde fındık yetiştirilmektedir. Ayrıca mera ve besi hayvancılığı yapılmaktadır. Buna bağlı olarak ilçemizde iki özel süt ve peynir fabrikası mevcuttur.

Perşembe, Kızılot ve Yelve Yaylalarında büyükbaş ve küçükbaş mera hayvancılığı yapılmaktadır. Ayrıca yaylalarımızdaki zengin bitki çeşitliliği arıcılık faaliyetlerinin gelişmesine imkân sağlamaktadır.

İlçemiz Karadeniz ve İç Anadolu Bölgeleri arasında geçiş noktası olması itibari ile de önemli bir konuma sahiptir. Fatsa'ya 50 km, Reşadiye'ye 55 km uzaklıkta yer alması ilçemizde yaşayan halkımıza aynı gün içinde iki farklı iklim ve bölgede olabilme imkânı sunmaktadır. Ayrıca ilçemizde tatil yapmayı tercih eden turistlere 50 km mesafede deniz, 18 km mesafede yayla tatili sunmaktadır.

Aybastı, bu yıl 908.'si düzenlenen Güreş ve Kültür Festivali asırlık bir kültür mirası olan ve Evliya Çelebi'nin Seyahatname adlı eserinde dahi bahsettiği Geleneksel hale gelen festivale ev sahipliği yapmaktadır. Yedi Gün ve yedi gece süren ve her gününde ayrı etkinlikler yapılan festivalimizde ata sporumuz güreş ve at yarışları ön plana çıkmaktadır. 100 bine yakın kişinin katıldığı festivalimizde yaylamızın ve ilçemizin özellik ve güzellikleri ön plana çıkmaktadır.

İlçe Merkezi

Tarihçe

Aybastı; Hitit, Eti, Pers ve Met Devletleri'nin egemenliği altındaki kavimlere ev sahipliği yapmıştır. M.S. 70'li Yıllarda Peçenek ve Uz Türkeri'nin akımlarına uğrayarak fethedilmiştir. Roma İmparatorluğu'nun Anadolu'yu ele geçirmeleri üzerine M.S. 395 yılında Aybastı Doğu Roma İmparatorluğu topraklarına katılmıştır.

Zaman içerisinde Danişmentlilere ve İlhanlı Devleti'ne ev sahipliği yapmıştır. İlçemiz toprakları iç kesimlerden sahile (Canik'e) en kolay geçilebilen bölgesinde olması sebebiyle Danişmentlilerin sefer yolu üzerindedir. Bu nedenle toprakları üzerinde Danişmentlilerle Trabzon-Rum İmparatorluğu arasında geçen pek çok savaşa sahne olmuştur. İlçemizin her mahalle ve köylerinde bu savaşlarla ilgili pek çok öykü ve rivayetler anlatılır. Aybastı, 1945 yılında ilçe olan Gök köy'e bir nahiye olarak bağlanmıştır. 27 Haziran 1957 Tarihli ve 9644 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanan 7033 sayılı kanunla ilçe olması kararlaştırılmış ve 1959 yılında ilçe olmuştur.

Aybastı'nın adını nereden aldığı ile ilgili Prof. Dr. Doğan Aksan "Her Yönüyle Dil" kitabında: "Dil incelemeleri her dilde çok ilgi çekici olayların, değişmelerin meydana geldiğini gösterir." dedikten sonra Aybastı isminin Hagios Basari'den Aybastı'ya dönüştüğünü yazmıştır. Bu dönüşüm tabii ki bir anda olmuyor. Hagios dini bir kelime olup 'Aziz' anlamına gelmektedir. Aybastı sonraki yıllarda Epasa, Aimpastı, İbassa, İbasta veya İbastı olarak adlandırılmıştır.

Coğrafi Yapı, Bitki Örtüsü Ve İklim

İlçenin yüzölçümü 378 km² olup, Ordu il merkezine 88 km, sahile ise 50 km uzaklıkta kurulmuştur. Doğuda Gök köy, batıda Korgan kuzeyde Kabataş ve güneyde Reşadiye ilçeleri ile çevrilidir. Engibeli bir araziye sahip olan Aybastı'da rakım 730 metredir.

Aybastı'nın iklimi, Orta Karadeniz iklimine benzer. Yüksek kesimlerde ise, kısmen İç Anadolu Bölgesi'nin iklimi hüküm sürer. Aybastı'da bol yağışlı ve yazları serin; kışları ılık geçen Karadeniz İklimi hâkimdir. Bu bölgede Kuzey'den gelen soğuk rüzgârların, deniz nemini Canik Dağları'nın Kuzey eteklerine bırakması sebebiyle çok yağmur yağar.

Aybastı iklim açısından Karadeniz iklimiyle Canik Dağları'nın Güney'inde hüküm süren kışları soğuk; yazları sıcak kara iklimi arasında sınır teşkil eder. Aybastı'nın hemen güneyinde yer alan Reşadiye'de hem iklim hem de bitki örtüsü birden bire değişir. Bu yüzden Aybastı, Ordu il merkezinden ve sahildeki ilçelerden de kışları yağın ve bazen 1 metreyi bulan karıyla ayrılır. Ortalama rüzgâr hızı 2,2 m/sn. olan Aybastı'da hâkim olan rüzgâr yılda toplam 1157 defa esen güney rüzgârlardır. Buna karşılık en şiddetli rüzgârlar Batı'dan gelir.

Bitki örtüsü olarak Karadeniz bitki örtüsüne sahiptir. Tarıma elverişli alan 192 km², Çayır, mera 116 km² Bağ, bahçe 30 km²'dir.

Perşembe Yaylası

Sıcaklık bakımından aylık ortalamalar incelendiği zaman en soğuk ay ortalama sıcaklığının 6 ile 7 derece arasında değiştiği görülür. En sıcak ay ortalaması ise 23 derecedir. Karadeniz Kıyılarındaki nem oranı fazla hissedilmez. Hava rüzgârlı olduğu zamanlarda soğuk daha fazla hissedilmektedir. Sıcaklık yazları 35 dereceye kadar yükselmektedir. Kışlar soğuk olur. Perşembe Yaylasında kar kalınlığı 1,5 metreye kadar çıkmaktadır. En yağışlı mevsim ilkbahardır.

Aybastı ilçesi mükemmel bir orman sahasına sahiptir. Küçükyaka Mahallesi'nde Kurtini; Sefalık bölgesinde Tösmen; Hisarcık bölgesinde Karaorman; Zaferimilli bölgesinde Sele; Reşadiye-Aybastı ortak bölgede Ağuderbent; Esenli'de Killik ve Danalıtepe; Çakırlı'da Almaalağı, Kuyudibi; Ortaköy'de Üçağaç; Koyunculu'da Sivri başlıca ormanlarıdır. Ormanların genel alanı 38.912.0 hektardır.

Nüfus Ve İdari Yapı

İlçenin nüfusu, 2013 yılı nüfus sayımına göre 24.247'dir. Bunun 12.179'u kadın, 12.068'i erkektir. İlçenin km²'ye düşen kişi sayısı 70'dir.

21 mahallesi (Esenli, Kutlular, Beştam, Sarıyar, Sefalık, Toygar, Uzundere, Kayabaşı, Zaferimilli, Armutlu, Çukur, Koyunculu, Küçükyaka, Karamanlı, Sağlık, Ortaköy, Fatih, Alacalar, Çakırlı, Pelitözü, Hisarcık) mevcuttur.

Kültür Ve Turizm

Doğal güzellikleriyle dikkat çeken ilçede yayla turizmi ön plandadır. Perşembe Yaylası Menderesleri, Gölet'i ve Çiseli Göl'ü ile ünlüdür. Yine ilçede bulunan Kabaktepe Mesire Alanı ve Kent Ormanı Mesire Alanı piknik yapmak ve dinlenmek için en çok tercih edilen yerlerdir.

Eğitim, Sağlık Ve Sosyal Durum

Aybastı ilçesinde 1 adet bağımsız anaokulu, 10 adet ilkokul, 11 adet ortaokul ve 4 adet lise bulunmaktadır. İlçede ayrıca halk eğitim merkezi mevcuttur.

İlçedeki sağlık hizmetleri bir Devlet Hastanesi, bir Toplum Sağlığı Merkezi, Aile Sağlığı Merkezi ve 5 Sağlık Evi ile sağlanmaktadır.

Spor faaliyetlerine önem verilen ilçede 1000 kişilik kol-tuk ve 500 kişilik ayakta olmak üzere toplam 1500 kişilik kapasiteli kapalı spor salonu ile 90 metre uzunluk ile 50 metre genişliğe sahip suni çim saha bulunmaktadır.

Tarım, Hayvancılık Ve Ekonomik Durum

İlçede halk geçimini en çok tarım, hayvancılık ve arıcılıkla gerçekleştirmektedir. Belli başlı ürünlerden fındık ve mısır başta olmak üzere diğer hayvansal ürünler gelmektedir. İlçede 190.270 dekar tarım alanı ile çayır ve mera, 97.527 dekar orman, 10.440 dekar diğer alanlar vardır.

İlçede toplam 15.389 adet büyükbaş ve 15.100 adet küçükbaş hayvan bulunmaktadır.

Büyükbaş Hayvan Varlığı (877)	İnek	14.012
Küçükbaş Hayvan Varlığı (1.889)	Manda	123
	Koyun	15.132
Kümes Hayvanları Varlığı (500)	Tavuk	500
Arıcılık	Kovan Sayısı	6.180
	Bal Üretimi (Ton)	92,50
	Balmumu Üretimi	1,80

Ulaşım

İlçe Karadeniz sahil yoluna 50 km uzaklıkta iç kesimde bulunmaktadır. Ordu il merkezine 88 km, Samsun'a 165 km uzaklıktadır.

Kaya Mezarı

Aybastı ilçesi Karamanlı Mahallesi'nde bulunan kaya mezarının İlk Çağ'dan kaldığı düşünülmektedir. Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından 10.12.2012-683 sayılı ile koruma altına alınmıştır.

Kümbet

Perşembe Yaylası sınırları içerisinde kendi adıyla anılan Kümbet Mevkiinde türbesi bulunmaktadır. Şarkı Karahisar Emiri Melik Gazi'nin subaylarından. Pontus Devletiyle yapılan muharebelerde şehit olmuştur. (1300-1364) Halk tarafından evliya olarak ziyaret edilmektedir.

Kutlu Doğmuş (Kutlu Baba)

Melik Gazi'nin subaylarından. Halen türbesi Kutlular Mahallesi'nde Gököy - Aybastı yolu üzerindedir. Melik Gazi'nin harekâtı sırasında onun komutasında bulunan ve şimdiki anlamıyla harbin sevk ve idaresini yürüten subaylardan Kutlu Bey'e eriştiği şehitlik mertebesinde dolayı doğarken de şerefli doğdu anlamına gelen Kutlu Doğmuş adı verilmiştir. Bu zata bugün Kutlu Baba da denilmektedir. Herhangi bir hususta darda kalanlar bu zat-ı muhteremin türbesini ziyaret etmektedirler. Türbesinde şahsına ait bazı eşyaları bulunmaktadır.

Perşembe Yaylası Menderesleri

Karga Tepesi'nden eşsiz bir manzara ile gözlere hitap eden menderesler ilçeye gelen misafirler tarafından çok beğenilmektedir.

Kent Ormanı

Kırsal kesimden büyük şehirlere göçün hızlandığı ülkemizde, kent merkezlerinde nüfusun giderek yoğunlaştığı ve buna paralel olarak teknolojik tüketimin çoğaldığı gözlenmektedir. Yeşil alanlara duyulan özlemin ve beklentilerin ise en yüksek düzeylere ulaştığı son derece somut bir biçimde belirginleşmektedir.

Bu gerçekten hareketle, Orman Genel Müdürlüğü tarafından, ilk defa 2003 yılında uygulanmaya konulan Kent Ormanlarının önemi ise giderek artmaktadır. Kent Ormanları insanın bedensel ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılayabileceği gibi faydalarını kent insanının hizmetine sunmak ve orman sevgisini aşılacak amacıyla kurulmakta olup, "Devlet Ormancılığından Millet Ormancılığına" geçişin en güzel örneklerini halkımıza sunmaya başlamıştır.

Kent Ormanı Mesire Alanı'nda 4 adet bungalov tipi ev, 2 km yürüyüş parkuru, voleybol sahası, çocuk oyun alanı, yetişkin spor aletleri, mescit, toplantı salonu, açık ve kapalı kamelyalar, restoran bölümü yer almaktadır.

Kabaktepe

Asırlık kayın ağaçlarının yer aldığı Kabaktepe, bulunduğu coğrafi konumu, yüksekliği itibarıyla, Aybastı'nın en önemli Mesire yerlerindendir. Tabii güzelliyle bir turizm mesire yeri olan Aybastı Kabaktepe 08.12.2006 tarih ve 26370 sayılı resmi Gazete 'de yayımlanan 20.11.2006 tarih ve 11264 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Turizm Merkezi

ilan edilmiştir. Kayın (gürgen) ağaçlarının bulunduğu güzel bir ormanın içinde yer almaktadır. Aybastı Tokat karayolu üzerindedir. A Tipinde, Aybastı İlçesine 7 km mesafede 1340 m. yüksekliktedir. Mesire alanında 3 kamelya, Çocuk oyun alanı, su deposu, 2 adet çeşme, Piknik üniteleri, 3+3 tuvalet olup Müstecir tarafından işletilmektedir.

Tarih ve Yaşamın Merkezi

Arhavi

Arhavi Kaymakamı

Muhammet ÖNDER'in Gözüyle

Arhavi

Arhavi; coğrafi konumu, kültürel ve tarihi zenginliği, Artvin'in diğer ilçelerine kıyasla ulaşım kolaylığı, kültürel faaliyetlere ve sanat etkinliklerine müsait sosyal-kültürel yapısı, farklı turizm çeşitlerine uygun coğrafyası ile Doğu Karadeniz Bölgesinin gerçek incisidir. Artvin ilinin de denize ve batıya açılan kapısı konumundadır. Arhavi ilçesi yıllardan beri bölgemizde gerek eğitim alanında gerekse kültürel alanda gösterdiği başarılarla hem ilimizin ve hem de bölgemizin gururu olmuş bir ilçemizdir.

İlçemizin tarihi ve kültürel miraslarından kısaca bahsetmek gerekirse;

Ciha Kalesi, Kemer Köprüler (özellikle İlçemiz Ortacalar Köyünde bulunan taş köprülerimizin (Çiftköprü), Kamilet ve Soğucak derelerinin birleştiği yerde iki akarsuyun üzerinde yan yana 2 ayrı taş köprünün bulunması diğer taş köprülerden farklı kılmaktadır.) camilerimiz (Merkez, Ulukent, Dikyamaç, Ortacalar, Başköy, Arılı,), taş dolgu evleri ve serenderler.

Bölgemizde laz kültürünün yoğun olarak yaşandığı Arhavi İlçesi, kültürel miraslarımızın en çok muhafaza edildiği ilçelerdendir. Bugün ilçemizde kültürel mirasımızın yaşatıldığı yaklaşık 80 adet tarihi yapı kültür ve tabiat varlığı olarak tescil edilmiştir. Bunların bir kısmı Kültür Bakanlığından proje desteği sağlanmıştır. Bu değerlerin korunarak gelecek nesillere aktarılması hedeflenmektedir.

Diğer kültürel zenginliklerinden bazıları atmaca avcılığı, balıkçılık, liman ve denizcilik kültürleridir.

İlçemizin yaşamına dair ipuçları veren Dikyamaç Köyü Yaşam Müzesi geçmişten günümüze dek, kültürel yaşamın bütün unsurlarını barındırmaktadır. Eski köy evlerindeki el sanatları, günlük yaşamda kullandıkları birbirinden ilginç materyaller, geleneksel kıyafet ve yaşam unsurları yer almaktadır. İş Adamı Naim Özkazanç katkılarıyla yapılan yaşam müzesi bölgeye gelecek yerli ya da yabancı turistlerin adeta uğrak yeri haline geleceği düşünülmektedir.

İlçemiz yayla turizmi açısından da önemli bir potansiyele sahiptir. Yaylalarımız kuzeyden güneye doğru hızla yükselen arazi yapısı içinde ilçenin güney tarafında yer almıştır. 1500 - 2000 m. yükseklikte çok sayıda yayla bulunmaktadır. Başlıcaları, Sefayıl, Agara, Nogadid, Alacagöl, Sazlık, Taşlık, Nopapeli, Orta Yayla, Dikmen ve Sirt Yaylalarıdır. Ayrıca yaylalarımız üzerinde doğal oluşumlu

Nogadid, Sarıgöl, Alacagöl, Karagöl, Büyük Agara ve Küçük Agara gölleri bulunmaktadır.

Şelaleleri, yaylaları ve suları ile ünlü olan Doğu Karadenizin en önemli ve görmeğe değer yerlerinden biri de Mencune Şelalesidir. Suyunu sazlık ve taşlık yaylasından alan Şelale Arhavi İlçesinde en çok ziyaret edilen yerlerden biridir. Her yıl Mayıs ayının 15' inden sonraki Pazar günleri Geleneksel Mençuna Şelalesi Gezi Etkinliği düzenlenen bu bölgede tulum ve horonlar eşliğinde binlerce insan yürüyüş yapmaktadır. Özellikle bu mevsimde su debisinin çok iyi olması, yürüyüş için mevsimin uygunluğu, mevcut ilginin giderek artmasına sebep olmaktadır. Kamilet vadisi bölgenin önemli doğal miraslarından biridir.

Arhavi'nin kültürel potansiyelini açığa çıkarmak, turizmine aktivite kazandırıp, ilçeyi yurtiçinde ve yurtdışında tanıtmak amacıyla her yıl Ağustos ayının son haftasında yapılan ve Bu yıl 42.si düzenlenen Uluslararası Arhavi Kültür ve Sanat Festivali ilçemizin tanıtılmasında büyük katkı sağlamaktadır.

İlçemizin ekonomisi genellikle çay tarımı, fındık üretimi ve kısmen de arıcılığa dayalı olup, alternatif olarak turnçgiller ve kivi üretimi yapılmaktadır. Halkımız kendi ihtiyaçları için kokulu üzüm, erik, armut, incir ve karayemiş gibi meyveler yetiştirmektedir.

Kültürümüzü yaşatan halk oyunlarımız genel olarak horon türünde oyunlardır. Geleneksel enstrüman olarak tulum yaygındır. Gençlik Merkezi Halk Oyunları ekibimiz son üç yılda Artvin yöresi horon dalında Türkiye en iyi performans ödülü kazanmıştır.

Kaymakamlık olarak biz de eğitim, kültür ve üniversite şehri olmasını arzu ettiğimiz ilçemizin sahip olduğu zengin tarihi, kültür ve doğa değerlerini yurt içinde ve yurt dışında tanıtarak ilçemizin mevcut potansiyelini koruyup geliştirmek, önce bölgemizde sonra da ülkemizde marka şehir olmak için kararlılıkla çalışıyoruz.

Çifte Köprü

Tarihçe

Arhavi, Osmanlılar döneminde önemli bir yerleşim yeri idi. Hopa, Gönve (Gonia , şimdi , Batum'a bağlı) Pazar ve Hemşin nahiyeleri 1869 yılına kadar Arhavi Kazasına bağlı idi . 1870 yılında ise iktisadi ve diğer nedenlerden dolayı Hopa kaza olmuş ve Arhavi de nahiye seviyesine düşürülerek Hopa'ya bağlanmıştır. Bu durum Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. Arhavi ,Cumhuriyet Döneminde 1 Ha-ziran 1954 tarihinde ilçe haline getirilmiştir.

Arhavi İlçesi kültür değerleri bakımından zengin bir geçmişe sahip olduğu izlenimi vermektedir. Ancak bugüne kadar yapılan bilimsel çalışmaların yetersiz olması nedeni ile bu değerlerin ortaya çıkması sağlanamamıştır. Yapılacak olan böyle bir çalışma sonucunda kültür unsurları tespit edilecek ve sonuçta gerek ilçeye gerekse çevresine turizm, folklor ve benzeri yönlerden yararlar sağlayacaktır.

Doğu Karadeniz bölgesinin ülke çapında turizme açılabilmesi nedeni ile iç ve dış turizmde arzu edilen seviyeye gelinememiştir. Sahillerimizde denizin temiz olmasına karşın , denize girilebilecek düzeyde düzenli plajların ve tesislerinin olmaması , ayrıca turizm mevsiminde havaların çok yağışlı olması turizmi engelleyen bir faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eski eserlerin ve kültür değerlerinin olduğu yerlere ulaşım sorunu tam olarak çözülmediğinden bu yerlerden yeterince yararlanma imkanı sağlanamamıştır.

Coğrafi Yapı

Doğu Karadeniz Dağları'nın kuzeyine yerleşmiş olan ilçe, kuzeyden Karadeniz, batıdan Rize iline bağlı Fındıklı ilçesi, doğudan Hopa ilçesi, güneyden kısmen Murgul ve Yusufeli ilçeleri ile çevrilidir.

Yüzölçümü 314 kilometrekare olan ilçe, Kamilet ve Derecik olmak üzere 2 vadi üzerinde kuruludur. Arhavi, 1 belediye (ilçe), 30 köy ve 7 mahalleden oluşmaktadır. İlçenin genel olarak arazi yapısı engebeli ve dağlıktır. İlçe merkezi, köylerin aksine gerek iskana gerekse tarıma elverişli düz bir araziye sahiptir.

Doğu Karadeniz Bölgesinin tipik dağlık yapısının hakim olduğu ilçede, 3000 metreye yaklaşan zirvelere sahip olan dağlar (Çatalkaya-2985 m., Koyunyayla-2292 m., Mete-2142 m., Dikme-2068 m.) bulunmaktadır.

Deniz kıyısından 3000 M.ye çıkan dağlık yapıdan beslenen debisi ve akışı düzensiz bir çok derecikten beslenen ve yaklaşık 35 kilometre uzunluğundaki Arhavi (Kapisre) deresi ilçede mevcut tek akarsudur.

İlçede, yaylalar üzerinde irili ufaklı çok sayıda buzul gölü bulunmaktadır. Bunların başlıcaları; Nogadid, Sarıgöl, Alacagöl, Büyük Agara, Küçük Agara ve karagöllerdir.

İlçede tipik doğu karadeniz iklimi hakimdir. Yazları ılık, kışları serin geçmektedir. Her mevsimde yağış görülen ilçede nem oranı yüksektir. İklim şartları çay, fındık, mısır ve turuncgil yetiştiriciliğine elverişlidir.

Karagöl

EKONOMİK YAPI

İlçe ekonomisi genellikle çay tarımına ve kısmen de fındık üretimine dayalıdır. İlçe genelindeki işlenebilir tarım arazisi yaklaşık olarak toplam 48.000 dekadır. Bu alanın 30.000 dekarı çaylık, 90.00 dekarı fındıklık, 7.000 dekarı da mısır ve diğer kalan kısmı ise sebze ve meyve alanıdır.

Bu tarımsal faaliyetlerden yaş çay üretimi 21.500 ton, kuru çay üretimi 3.870 ton tahmini fındık üretimi de 800 tondur. Arhavi'de, alternatif ürün alanında kivi üretiminde önemli bir gelişim sağlanmıştır. 1990-2002 yılları arasında çiftçilere yaklaşık 20 bin adet kivi omcası dağıtılmış ve 400 dekarlık bir alanda üretim gerçekleştirilmiştir.

İlçede, 1999-2002 yıllarında yıllık ortalama 50 ton kivi üretimi gerçekleştirilmiştir. İlçede ticari anlamda hayvancılık gelişmemiştir. Aile ihtiyacının karşılanması ve kısmen de pazara sunma amaçlı küçük ve büyükbaş hayvancılık mevcuttur. Arıcılık ilçede oldukça gelişmiştir. Büyük çoğunluğu gezgin olan 200 civarında belgeli arıcı mevcuttur.

İlçe, Tarım ve Köyşleri Bakanlığınca kaffas ırkı arı yetiştiriciliği açısından "izole bölge" kapsamına alınmıştır. İlçe yüzölçümünün yarısından fazlası ormanlıktır. Orman İşletme Müdürlüğü kayıtlarına göre 30.882 hektar genel sahanın 17.450 hektarı ormanlık alandır. Köylerin 20 adedi orman içi veya orman kenarı köyü özelliğini taşımaktadır. Yaygın ağaç türleri ise kayın, kızılâğaç ve kestanedir.

İlçede iki çay fabrikası mevcuttur Bu tesislerde, yıllara göre değişmekle birlikte ortalama 400-500 civarında daimi veya geçici personel istihdamı sağlamaktadır. İlçede, kooperatifçilik oldukça gelişmiştir. Mevcut kooperatiflerin 5 adedi tarımsal amaçlı, 6 adedi ticari amaçlıdır. Arhavi Ticaret ve Sanayi odasına kayıtlı 13 anonim şirket, 117 limited şirket, 6 kollektif şirket ile 22 kooperatif ve 180 adet de şahıs üye mevcuttur. Esnaf ve Sanatkarlar Odası üye sayısı 656, Çay Ekiciler Kooperatifi üye sayısı ise 3814'dür.

Yapımı sürdürülen 100 işyeri kapasiteli Arhavi küçük Sanayi Sitesinin İlçe ekonomisine kazandırılmasına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

TURİZM

Gezilecek Tarihi Ve Turistik Yerler

Arhavi bu alanda coğrafi konumu itibarıyla bir hayli şanslıdır. Körfez kıyısına kurulan Arhavi'nin hemen üstünde bir heykel gibi duran Cenevizlilerden kalma Ciha gözetleme kalesi merkez, Ulukent Ortacalar Camileri, Ortacalar Çifte Kemer, Orçi Deresi Kemer, Derecik Köyü Kemer, Aşağı Şahinler Köyü Kemer Köprüleri birer sanat harikalarıdır. Ayrıca Dereüstü, Derecik ve Kavak Köylerinde tesis edilen Alabalık üretim çiftliği ve sosyal tesisleri ile restaurantları görülmeğe değer yerlerimizden bazılarıdır. Metruk kilise manzara açısından doyumsuz seyirlerle kayalık mevkiindeki Martı Kuşu Cenneti gezilecek önemli yerlerimizin başındadır.

Tarihi Ören Yerleri Ve Eski Eserler

a) **Ciha Kalesi** : Yapıldığı tarih kesin olarak bilinmemekle beraber belde sakinleri Cenevizliler zamanından kaldığını söylemektedirler.

b) **Çifte Köprüler**: Ortacalar Bucak merkezinde biri birine tamamlayan tam daire özelliğini gösteren 2 köprü olarak inşa edilmiştir. Yapılış tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber en az 250 yıllık olduğu söylenmektedir.

c) **Kemer Köprü Köprüsü** : Tam daire kemer özelliğinde yapılmıştır. Yapıldığı zaman bilinmemektedir. En az 400 yıl olduğu söylenmektedir. 1994 tarihinde çökmüştür. ç) **Derecik Köprüsü**: Kemer köprü olarak yapılmıştır. Yapıldığı zaman bilinmemektedir. En az 100 yıllık olduğu söylenmektedir.

d) **Gemi Kayası ve Taş Gemi** : Balıklı ormanları içerisinde gemiye benzeyen bir kaya görünümündedir. Ulaşımı çok zordur.

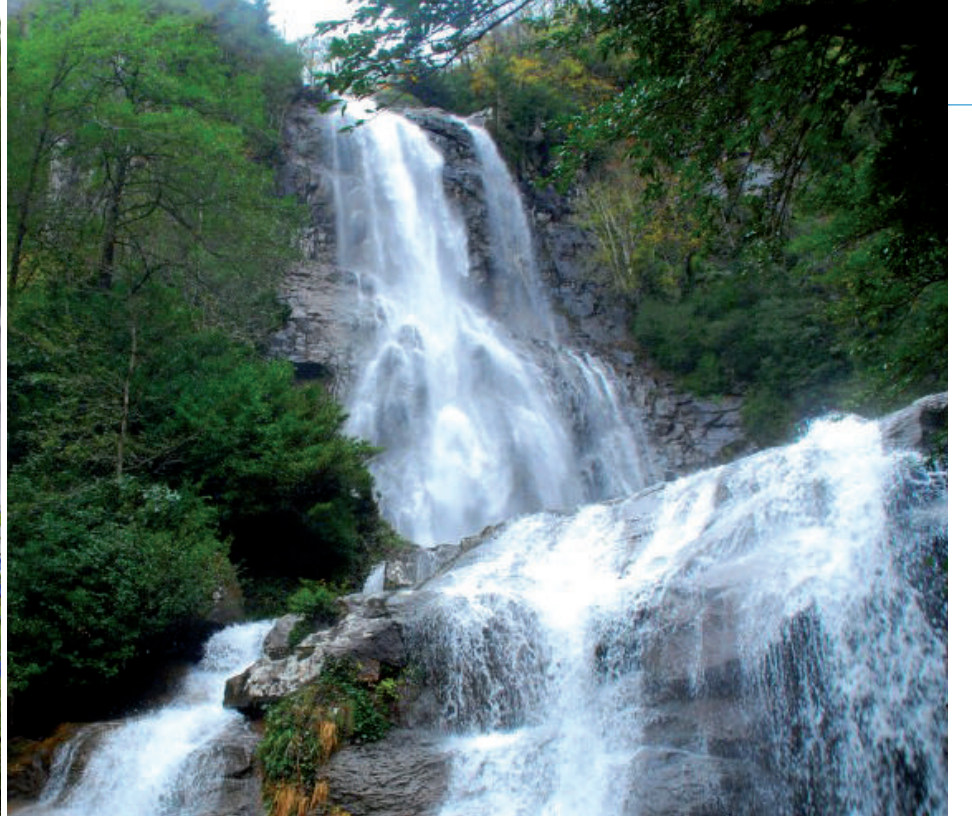
e) **Arhavi Merkez Cami** :Yapılış zamanı kesin bilinmemektedir. Birkaç defa onarım geçirdiği ve minaresinin yakın bir zamanda yapıldığı tespit edilmiştir. Çatı altında gizli kubbesi vardır. Ahşap işlemleri kendine has bir güzelliğe sahiptir.

f) **Ulukent Cami** : Köylü imcesiyle Hasan adında bir usta tarafından yapıldığı söylenmektedir. Ahşap bölümleri ve işlemleri çok sanatkarane yapılmıştır. Birkaç defa onarım görmüştür. Vakıflar eliyle yeniden onarılmıştır. En az 100 yıllık ömrü olduğunu söylenmektedir.

g) **Dikyamaç Camisi** : Ulukent camisi özelliklerini göstermektedir. Aynı usta tarafından yapıldığı sanılmaktadır. Vakıflar tarafından onarılmıştır. Minaresi yeni yapılmaktadır.

Mençuna Şelalesi

Kavgadüzü-Ardos-Gezi-Ekibi-Arhavi-1

KAMP YERLERİ

İlçemizde kamp yerleri iki aşamada dikkate alınır . 1 Deniz, 2 Dağ Turizmi.

1. **Deniz Turizminde kamp yeri**, kamping 78 adlı konaklama yeri wc ve elektrik, alış – veriş ve akaryakıt hizmetinin yanında eğlence ve dinlenme alanında da çalışmaktadır.

2. **Dağ Turizmi**, sadece konaklama yerleri mevcut olup telefon ihtiyaçları karşılanabilmektedir. Ciha – Çifte Köprü gibi mevkilerde hizmet vermektedir.

Camiler

Dergimizin 20.sayısından itibaren inanç turizminin önde gelen eserlerinden olan camilerimizi işlemekteyiz. Bu sayımızda da Giresun ilinde bulunan ve tarihi özelliğe haiz camileri sizler için derledik.

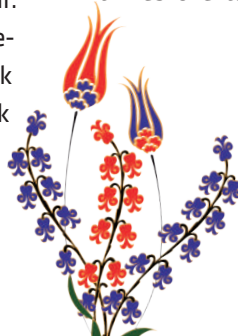
Giresun'da toplam 1.523 tane cami bulunmaktadır. Giresun ilinde bulunan tarihi camilerin yapılarına baktığımızda özellikle taş işçiliği dikkati çekmektedir.

Bölgemizin en eski camii Giresun'un Şebinkarahisar ilçesinde bulunan Behramşah Camii'dir. Avutmuş Mahallesi'nde Mengücek Hükümdarı Fahrettin Behramşah adına oğlu Muzafferüddin Mehmet tarafından XII. yüzyılda inşa ettirilen Behramşah Cami, DOKA Bölgesi'nin en eski camisidir. Toplam alanı 672 m2 alan caminin iç alanı 150 m2 olup taş işçiliği ile dikkat çekmektedir.

Ayrıca son dönemde yapılan Bulancak'taki Sarayburnu Camii ile Eynesil'deki Yeşil Camii mimarileriyle öne çıkmaktadır.

Geleneksel Selçuklu ve Osmanlı mimari özelliklerini taşıyan Sarayburnu Camisi'nin yapımına 1987 yılında başlanmıştır. Toplam alanı 8 bin m2' olan caminin doğu kapısı Sivas'ta bulunan Divriği Ulu Camii'nin kuzey taş kapısının aynısıdır. 4500 kişilik cemaat kapasitesine sahip camideki kemerler kırmızı ve beyaz orijinal taşlardan yapılmıştır. İstanbul Şehzadebaşı Camii örnek alınarak yapılan eserin içindeki havuz, Bursa Ulu Camii'ndeki havuz örnek alınarak küçültülmüş ve birebir motiflerle süslenerek tamamlanmıştır.

Yine yapımına 1987 yılında başlanan Eynesil'deki Yeşil Cami de; Türkiye'nin değişik yörelerindeki tarihi eserlerden adeta birer numune alınarak bu örneklerin birbirine uyumlu hale getirilip bir sentez halinde uygulanmasıyla inşa edilmiştir. Toplam 4 bin m2'lik bir alanı kaplayan caminin batı kapısı UNESCO'nun korumasındaki Sivas'ta bulunan Divriği Ulu Camii'nin taş kapısı yeniden ölçeklendirilerek Karadeniz'e özgü yeşil granit taşlardan ince bir işçilikle yapılmıştır. 1800 kişilik cemaat kapasitesine sahip caminin kuzey kapısı ise Tokat'ta bulunan Hatuniye Camii'nin portalleri örnek alınarak yapılmaktadır. 4 ana kemer üzerinde yükselen kubbelerin işlemesi tamamen doğal taş işçiliği ile yapılmış, boya veya başka bir malzeme kullanılmamıştır. Tromp işlemeli kubbeler 23 metre yüksekliğinde orijinaline uygun olarak işlenmiştir. Cami minberi 12.yüzyıl motifleriyle projelendirilmiş, fırınlanmış ceviz ağacından tamamen el işçiliği ile yapılacak olup, mihrabı ise Divriği Ulu Camii mihrabı esas alınarak, özgün beyaz ve yeşil taşların karışımı ile işlenerek camideki yerini almıştır. Camii ana avizesi özel tasarım olarak ravza etrafında gezegenlerin ve samanyolu galaksisinin dönmesini temsil eden şekliyle hazırlanmış, gerektiği takdirde hareketli olarak imal edilmiştir.

Çekek Camii

Hortumzade Hacı Hüseyin Ağa tarafından önceleri mescit olarak yapılmıştır. Bugünkü şeklini 1884 yılında Sarıalemdarzade Mehmet İzzet Kaptan tarafından kızı Hatice Hatun adına yeniden inşası ile kazanmıştır. 1986 yılında kültür varlığı olarak tescil edilmiş olan eser, 2011 yılında da restore edilmiştir.

Hacı Miktad Camii

Hacı Miktad Ağa tarafından 1661 yılında ahşap olarak yaptırılmıştır. 1841 yılında Hacı Çalık Kaptan tarafından onarılan cami bugünkü şeklini 1890 yılında Alemdarzade Hacı İsmail Efendi'nin yeniden inşası ile kazanmıştır. 1986 yılında Kültür Varlığı olarak tescillenmiş 2011 yılında da restore edilmiştir. Caminin kible tarafından bulunan Hacı Mustafa Efendi Medresesi yol yapımı sırasında yıkılmıştır. Bahçe girişindeki taş kapı ise Cumhuriyet döneminde Hamdi Bozbağ'ın hayratı olarak inşa edilmiştir.

Ahmetli Köyü Camii

1881 yılında inşa edilen caminin dışı taş, içi ahşap ile yapılmıştır. Toplam alanı 140 m² olan cami, mihrap işçiliği ile öne çıkmaktadır. Bulancağ ilçe merkezine 12 km uzaklıkta bulunan köy camisinin ahşap işçiliği de dikkate değerdir.

Kızılot Köyü Camii

1887 yılında inşa edilen caminin dışı taş, içi ahşap ile yapılmıştır. Toplam alanı 150 m² olan caminin iç alanı 120 m²'dir.

Büyükada Köyü Camii

1600 yılında inşa edilen cami, kesme taştan yapılmıştır. Bulancak ilçe merkezine 19 km uzaklıkta bulunan caminin toplam alanı 126 m² olup iç alanı 90 m²'dir.

Kuşluhan Köyü Camii

1900 yılında inşa edilen camide taş işçiliği öne çıkmaktadır. Bulancak ilçe merkezine 5 km uzaklıkta bulunan caminin toplam alanı 110 m²'dir. Cami, Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından restore edilmektedir.

Küçüklü Köyü Eski Camii

1884 yılında inşa edilen camide taş işçiliği öne çıkmakta olup, ana giriş kapısı üzerindeki kitabede cami ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Bulancak ilçe merkezine 6 km uzaklıkta bulunan caminin toplam alanı 110 m² olup, iç alanı 90 m²'dir.

Lütfullah Ağa (Merkez Eski) Camii

16.yüzyıl ortalarında ahşap olarak yapıldığı tahmin edilmektedir. Bugünkü şeklini 1860-1870 yıllarında Hacı Lütfullah Ağa tarafından kesme taştan yaptırılmasıyla kazanmıştır. Yanında bulunan medrese ve çevresinde kurulan hafta pazarı giderek şehrin çekirdeğini oluşturmuştur.

Şemseddin Camii

Şemseddin mahallesinde bulunan cami 1896 yılında inşa edilmiştir. Caminin dışı taş olmakla birlikte daha sonraları sıvanmış ve boyanmıştır. Caminin toplam alanı 150 m² olup, iç alanı 120 m²'dir.

Görece

Çavuşlu Beldesi Orta Mahalle Camii

Hicri 1317 yılında yapılan caminin toplam alanı 108 m² olup, iç alanı 107 m²'dir. Caminin dışı taş olup sonradan sıvanmıştır. İçi ise ahşap malzeme ile yapılmıştır.

Hasan Ağa Camii

Göreceleli Hasan Ağa tarafından ahşap olarak 1830'lu yıllarda yaptırılmıştır. Şehrin Cuma Camii olduğu için "Cami-i Kebir" diye de anılmıştır. Zamanla yaşanan küçük çaplı yangınlar ve depremlerde hasar gördüğünden Kaymakam Abunuzzade Hüseyin Avni Bey'in öncülüğünde halkın da katkılarıyla 1907 yılında yeniden inşa edilmiştir. Geçen zaman içerisinde ortaya çıkan yenilenme ihtiyacı üzerine Giresun İl Özel İdaresi ve cami derneğinin ortak finansmanı ile 2013 yılında aslına uygun olarak kapsamlı bir onarımdan geçirilmiştir.

Piraziz

Eren Mahallesi Camii

1890 yılında inşa edilen cami taştan yapılmış olup sonradan sıvanmıştır. Caminin toplam alanı 372 m²'dir.

Maden Mahallesi Camii

1906 yılında inşa edilen cami dışı taş olup sonradan sıvanmıştır. Toplam alanı 80 m² olan camide minare, giriş kapısı ve mihrap işçiliği öne çıkmaktadır.

Piraziz Eski Camii

1920 yılında inşa edilen cami giriş kapısı ile dikkat çekmekte olup taştan yapılmıştır.

Şebinkarahisar

Altınova Köyü Camii

Kiliseden dönme camii 1900 yılında inşa edilmiştir. Şebinkarahisar ilçe merkezine 25 km uzaklıkta bulunan caminin toplam alanı 1251 m² olup, iç alanı 251 m²'dir.

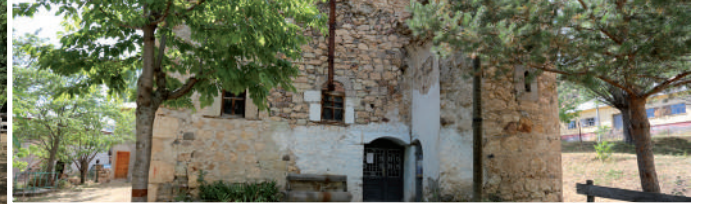
Behramşah Camii

Şebinkarahisar Avutmuş Mahallesi'nde Mengücek Hükümdarı Fahrettin Behramşah adına oğlu Muzafferüddin Mehmet tarafından XII. yüzyılda inşa ettirilen Behramşah Cami, DOKA Bölgesi'nin en eski camisidir. Toplam alanı 672 m² alan caminin iç alanı 150 m² olup taş işçiliği ile dikkat çekmektedir.

Evcili Köyü Camii

Kiliseden dönme camii 1900 yılında inşa edilmiştir. Şebinkarahisar ilçe merkezine 15 km uzaklıkta bulunan caminin toplam alanı 741 m² olup, iç alanı 170 m²'dir. Caminin içinde bulunan sütun direkler dikkat çekmektedir.

Fatih Camii

Osmanlı İmparatorluğu döneminden kalma olan camii, Fatih Sultan Mehmet'in Otlukbeli Savaşı'nı kazandıktan sonra Şebinkarahisar'a geldiğinde, bu gelişinin anısı olarak bir cami yapılmasını emretmesi üzerine Fatih Camii yapılmaya başlanılmış ve yapımı 5 yıl sürmüştür. Ahşap olarak yapılan cami, tarihinde iki defa büyük yangın görmüştür, birinci yangından sonra onarılmış fakat 1886 tarihinde ikinci yangında tamamen yanarak yok olma noktasına gelmiştir. Mutasarrıf Resih Paşa ve Defterdar Mahmut Nedim'in öncülüğünde 1888 tarihinde Şebinkarahisar halkından da yardım alınarak şimdiki Fatih Camii yeniden yapılmıştır. Dikdörtgen planlı ibadet mekânının üzeri altı kubbe ile örtülmüş ve böylece Osmanlı mimarisindeki ulu cami plan tipi burada uygulanarak inşa edilmiştir. 1939 yılında yaşanan büyük Erzincan depremi Şebinkarahisar'da da oldukça etkili olmuş ve büyük hasar yaratmıştır, Fatih Camiinin kubbeleri çökmüş, halıları yırtılmıştır. Kaymakam Mukadder Öztekin'in çabaları ile 1950 yılında onarılmış ve kurulan Fatih Camii koruma ve Güzelleştirme Derneği vasıtasıyla onarım ve ihtiyaçları karşılanmaya başlamıştır. Giriş kısmının sağında kare planlı kaide üzerinde önce konik sonra çok köşeli bir gövdeye sahip tek şerefeli minareye sahiptir. İlçe merkezinde bulunan Fatih Camii, ilçenin en büyük camisidir, geniş bir avlusu mevcuttur ve üstü kurşunla kaplıdır. 2006 Yılında Vakıflar Bölge Müdürlüğünce restore edilerek üstü bakırla kaplanmış ve temel güçlendirme çalışması yapılmıştır.

Kurşunlu Camii

Taş Mahallesi yer alan camii, 1586 yılında yapılmıştır. Caminin Harime giriş kapısındaki kemer dilimlerinde bulunan 4 satırdan ibaret inşa kitabesine göre Kurşunlu Camii inşası 5 yıl sürmüş ve 1586 yılında yapımı tamamlanmıştır. Camii Osmanlı Devleti'nin klasik üslupta karakteristik cami şemasına uygun olarak yapılmıştır, Osmanlı Mimarisinin tipik özelliklerini taşımaktadır. Üç kubbelidir, bir son cemaat yeri ve tek kubbe ile örtülen haremde meydana gelmektedir. Küçük boyutlu son cemaat yerinde minare sol tarafa yer almaktadır ve üç kubbe ile örtülmüştür. Kurşunlu Camii mihrap ve minberi ilk yapıldığı zamanlardaki haliyle günümüze kadar gelmiştir. 19. yüzyılda da yapılan tamirle bu günkü görünümünü alan Kurşunlu Camii en son 1986 yılında restore edilmiş ve günümüzde halen kullanılmaktadır.

Tamzara Camii

Tamzara mahallesinde bulunan cami 1840 yılında yapılmıştır. Minare caminin içinden yükselmekte, taş işçiliği ile öne çıkmaktadır. Cami etrafından yapılan dinlenme yerleri ile caminin tavanındaki yapım ilgi çekicidir. Toplam alanı 816 m² olup, iç alanı 171 m²'dir.

Turpçu Köyü Camii

Kiliseden dönme camii 1874 yılında inşa edilmiştir. Şebinkarahisar ilçe merkezine 20 km uzaklıkta bulunan caminin toplam alanı 1500 m² olup, iç alanı 130 m²'dir. Camide bulunan iki adet minare çok dikkat çekicidir.

Çanakçı

Akköy Köyü Camii

1910 yılında inşa edilen cami kesme taştan yapılmıştır. Çanakçı ilçe merkezine 8 km uzaklıkta bulunan caminin toplam alanı 130 m² olup, iç alanı 70 m²'dir.

Deregözü Köyü Camii

1870 yılında inşa edilen cami yığma taş ile yapılmıştır. Dış taş ve içi ahşap olan caminin, ilçe merkezine uzaklığı 13 km'dir. Caminin toplam alanı 250 m² olup, iç alanı 175 m²'dir.

Yeşil Camii / Eynesil

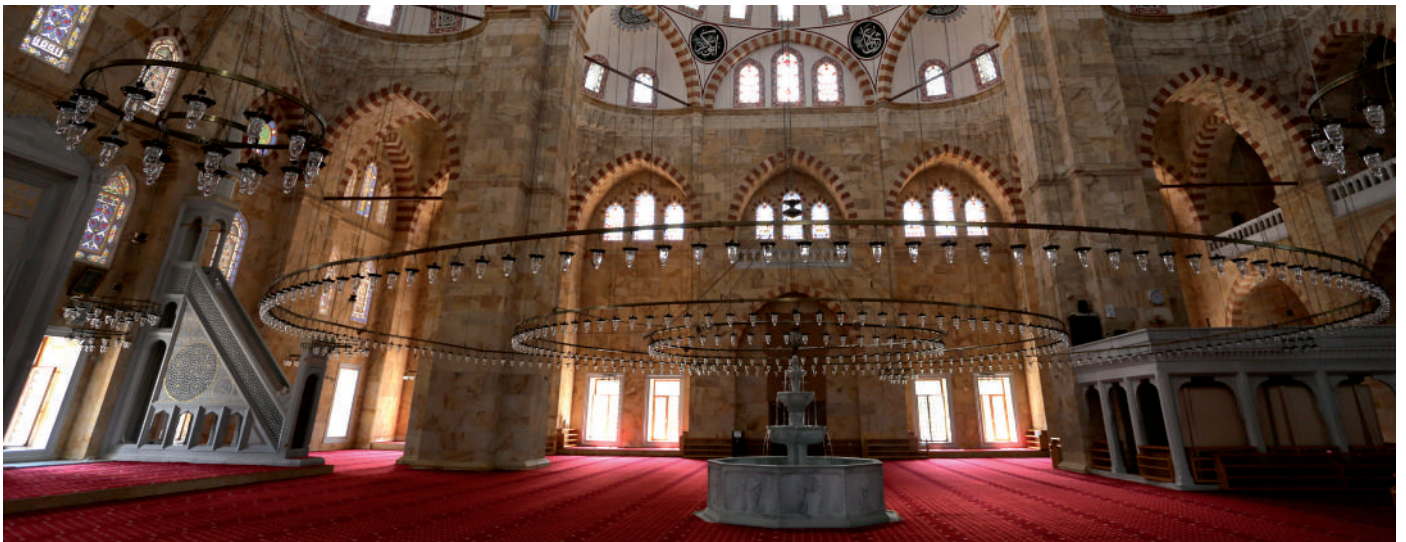

Yeşil Camii / Eynesil

Sarayburnu Camii / Bulancak

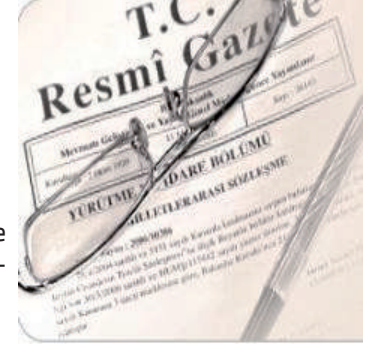

Sarayburnu Camii / Bulancak

VALİ YARDIMCISI VE KAYMAKAMLARIN YERLERİ DEĞİŞTİ

3 Eylül 2014 Tarihli ve 29108 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Atama Kararları ile TR90 Bölgesi (Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon) içerisinde bulunan illerde görev yapan bazı Vali Yardımcısı ve Kaymakamların görev yerleri değişti.

GELENLER

- Trabzon** Vali Yardımcılığına Manisa Vali Yardımcısı Necmettin YALINALP,
- Trabzon** Vali Yardımcılığına Adana Vali Yardımcısı Celalettin CANTÜRK,
- Trabzon** Vali Yardımcılığına Alaca (ÇORUM) Kaymakamı Ayhan YAZGAN,
- Giresun** Vali Yardımcılığına Gümüşhane Vali Yardımcısı Cahit KARATEPE,
- Rize** Vali Yardımcılığına Yayladağı (HATAY) Kaymakamı Turan YILMAZ,
- Rize** Vali Yardımcılığına Horasan (ERZURUM) Kaymakamı Emre ÇINAR,
- Ordu** Vali Yardımcılığına Silivri (İSTANBUL) Kaymakamı Salih KESER,
- Gümüşhane** Vali Yardımcılığına Ovacık (TUNCELI) Kaymakamı İsmail ÖZKAN,
- Gümüşhane** Vali Yardımcılığına Koyulhisar (SİVAS) Kaymakamı Şenol TURAN,
- Artvin** Vali Yardımcılığına Çayırli (ERZİNCAN) Kaymakamı Önder COŞÇUN,
- Fatsa** (ORDU) Kaymakamlığına Yıldırım (BURSA) Kaymakamı Mehmet YAPICI,
- Eynesil** (GİRESUN) Kaymakamlığına Artvin Vali Yardımcısı Yılmaz KURT,
- Ortahisar** (TRABZON) Kaymakamlığına Körfez (KOCAELİ) Kaymakamı Mahmut ŞİRİNOĞLU,
- Vakfıkebir** (TRABZON) Kaymakamlığına Alaplı (ZONGULDAK) Kaymakamı Yıldırım MALGAÇ,
- Şalpazarı** (TRABZON) Kaymakamlığına Yenişarbademli (ISPARTA) Kaymakamı Cafer SÖNMEZ,
- Çaykara** (TRABZON) Kaymakamlığına Kargamış (GAZİANTEP) Kaymakamı Mustafa GÜL,
- Murgul** (ARTVİN) Kaymakamlığına Piraziz (GİRESUN) Kaymakamı Hüseyin ÇAM,
- Çamaş** (ORDU) Kaymakamlığına Evciler (Afyonkarahisar) Kaymakamı Hacı Hasan GÖKPINAR,
- Hopa** (ARTVİN) Kaymakamlığına Gölyaka (DÜZCE) Kaymakamı Mehmet Ali ÖZKAN,
- Fındıklı** (RİZE) Kaymakamlığına Köse (GÜMÜŞHANE) Kaymakamı Adayı Arif KARAMAN,
- Tonya** (TRABZON) Kaymakamlığına Tortum (ERZURUM) Kaymakamı Halit MENGİ,
- Kabataş** (ORDU) Kaymakamlığına Kabadüz (ORDU) Kaymakamı Engin AVCI,
- Çamoluk** (GİRESUN) Kaymakamlığına Harmancık (BURSA) Kemal KARAHAN,
- Şebinkarahisar** (GİRESUN) Kaymakamlığına Malatya Vali Yardımcısı Murat Çağrı ERDİNÇ,
- Güneysu** (RİZE) Kaymakamlığına Elazığ Vali Yardımcısı İhsan Selim BAYDAŞ,
- Akçaabat** Kaymakamlığına Yalova İl Hukuk İşleri Müdürü Soner ŞENEL,
- Ordu İl Hukuk İşleri Müdürlüğüne** Kırklareli İl Hukuk İşleri Müdürü Mehmet Erhan TÜRKER,
- Köprübaşı** (TRABZON) Kaymakamlığına Kırşehir Valiliği Kaymakam Adayı Hasan SADEBİYİK,
- Kumru** (ORDU) Kaymakamlığına Kırıkkale Valiliği Kaymakam Adayı Ahmet Oğuz ASLAN,
- Gölköy** (ORDU) Kaymakamlığına Tunceli Valiliği Kaymakam Adayı Mustafa Hamit KIYICI,
- Yağlıdere** (GİRESUN) Kaymakamlığına Kırşehir Valiliği Kaymakam Adayı Hasan GÜNAYDIN,
- Çaybaşı** (ORDU) Kaymakamlığına Yalova Valiliği Kaymakam Adayı Fatih İZMİR,
- İkizce** (ORDU) Kaymakamlığına Gümüşhane Valiliği Kaymakam Adayı Cihan KAYAALP,
- Derepazarı** (RİZE) Kaymakamlığına Tokat Valiliği Kaymakam Adayı Adem CAN,
- Çanakçı** (ORDU) Kaymakamlığına Karaman Valiliği Kaymakam Adayı Ertuğrul ÖRNEK,
- Düzköy** (TRABZON) Kaymakamlığına Düzce Valiliği Kaymakam Adayı Hüseyin BAŞ,
- Alucra** (GİRESUN) Kaymakamlığına Derepazarı (RİZE) Kaymakamı Adayı Tunahan ÇİL,
- Köse** (GÜMÜŞHANE) Kaymakamlığına Ağaçören (AKSARAY) Kaymakamı Şaban Arda YAZICI,
- Çarşıbaşı** (TRABZON) Kaymakamlığına Kula (MUĞLA) Kaymakamı Hakan AKYEMEZ.

GİDENLER

1. 1.Derece Kadrolu Hukuk Müşavirliğine **Trabzon** Vali Yardımcısı Kamil SARIASLAN,
2. Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Şube Müdürlüğüne **Güneysu** (RİZE) Kaymakamı Gökmen ÇİÇEK,
3. Uşak Vali Yardımcılığına **Trabzon** Vali Yardımcısı Halil İbrahim ERTEKİN,
4. Şanlıurfa Vali Yardımcılığına **Gümüşhane** Vali Yardımcısı Meral UÇAR,
5. İstanbul Vali Yardımcılığına **Ortahisar** (TRABZON) Kaymakamı Osman ATEŞ,
6. Tekirdağ Vali Yardımcılığına **Fatsa** (ORDU) Kaymakamı Bekir ATMACA,
7. Sakarya Vali Yardımcılığına **Akçaabat** (TRABZON) Kaymakamı Abdul Rauf ULUSOY,
8. Denizli Vali Yardımcılığına **Beşikdüzü** (TRABZON) Kaymakamı Alaattin AKTAŞ,
9. Ağrı Vali Yardımcılığına **Şebinkarahisar** (GİRESUN) Kaymakamı Erkan KALENDER,
10. Van Vali Yardımcılığına **Hopa** (ARTVİN) Kaymakamı İbrahim ÖZKAN,
11. Şırnak Vali Yardımcılığına **Çamaş** (ORDU) Kaymakamı Turan BEDİRHANOĞLU,
12. Ürgüp (NEVŞEHİR) Kaymakamlığına **Maçka** (TRABZON) Kaymakamı Alper BALCI,
13. Muratpaşa (ANTALYA) Kaymakamlığına **Vakfıkebir** (TRABZON) Kaymakamı Sedat Sırrı ARISOY,
14. Şemdinli (HAKKARİ) Kaymakamlığına **Çamoluk** (GİRESUN) Kaymakamı Murat ÖZTÜRK,
15. Hozat (TUNCELİ) Kaymakamlığına **Kabataş** (ORDU) Kaymakamı Bekir DEMİR,
16. Akçakent (KIRŞEHİR) Kaymakamlığına **Fındıklı** (RİZE) Kaymakamı Enver YILMAZ,
17. Boyabat (KASTAMONU) Kaymakamlığına **Rize** Vali Yardımcısı Ümit Hüseyin GÜNEY,
18. Altınözü (HATAY) Kaymakamlığına **Rize** Vali Yardımcısı Bahattin Alp ARSLANKÖYLÜ,
19. İpsala (EDİRNE) Kaymakamlığına **Murgul** (ARTVİN) Kaymakamı Eyyup ÖZDEMİR,
20. Digor (KARS) Kaymakamlığına **Gölköy** (ORDU) Kaymakamı İsa BOLAT,
21. Kağızman (KARS) Kaymakamlığına **Çaykara** (TRABZON) Kaymakamı Musa ÜÇGÜL,
22. Posof (ARDAHAN) Kaymakamlığına **Düzköy** (TRABZON) Kaymakamı Ufuk Özen ALİBEYOĞLU,
23. Dikmen (SİNOP) Kaymakamlığına **Çaybaşı** (ORDU) Kaymakamı Soner ÖZER,
24. Otlukbeli (ERZİNCAN) Kaymakamlığına **Çanakçı** (GİRESUN) Kaymakamı Mehmet Fatih KARA,
25. Şenkaya (ERZURUM) Kaymakamlığına **Kumru** (ORDU) Kaymakamı Ahmet ÖZKAN,
26. Uzundere (ERZURUM) Kaymakamlığına **Alucra** (GİRESUN) Kaymakamı Hacı Arslan UZAN,
27. Aydıntepe (BAYBURT) Kaymakamlığına **Tonya** (TRABZON) Kaymakamı Yeliz YILDIZHAN,
28. Demirözü (BAYBURT) Kaymakamlığına **Şalpazarı** (TRABZON) Kaymakamı Zihni YILDIZHAN,
29. Boğazkale (ÇORUM) Kaymakamlığına **Yağlıdere** (GİRESUN) Kaymakamı Osman AYDOĞAN,
30. Başyayla (KARAMAN) Kaymakamlığına **Köprübaşı** (TRABZON) Kaymakamı Hamza ÖZER,
31. Mengen (BOLU) Kaymakamlığına **Güce** (GİRESUN) Kaymakamı Yavuz AKYOL,
32. Çekerek (YOZGAT) Kaymakamlığına **Gülyalı** (ORDU) Kaymakamı Cuma EMEÇ,

Doğu Karadeniz Sağlık Turizminde Atağa Kalkmak İstiyor

Tarihi ve turistik mekanlarının yanı sıra doğal güzelliğiyle öne çıktığı için her mevsim yerli ve yabancı turistlerin uğrak yerlerinden olan Doğu Karadeniz, sağlık turizminde de atağa kalkmak istiyor.

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) Genel Sekreteri Çetin Oktay Kaldırım, çok sayıda tarihi ve turistik mekanlarının yanı sıra her mevsim farklı bir güzelliğe bürünen Doğu Karadeniz'in yoğun ilgi gördüğünü söyledi.

Havalimanı da bulunan Trabzon'da yer alan Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Tıp Fakültesi Farabi Hastanesi, Rize'deki Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin yanı sıra çok sayıda devlet hastanesi ve özel hastanelerin bulunduğunu dile getiren Kaldırım, bölgenin sağlık kuruluşları açısından zengin olduğunu kaydetti.

Kaldırım, bu kuruluşların sağlık turizmi açısından değerlendirilmesi gerektiğine işaret ederek, "Türkiye'de 1990'lı yıllarda başlayan sağlık turizmindeki çalışmalarda yüzde 20 oranında artış sağlandı. Trabzon da 2000'li yıllarda başlattığı sağlık turizmi yatırımlarında önemli bir altyapıya sahip oldu. Bu kapsamda özellikle, yabancı turistlere sağlık hizmeti verilmesi konusunda mevzuat düzenlemelerinin uyumlu hale getirilmesinde mesafe alınması sektörün gelişmesine büyük katkı sağlayacaktır" diye konuştu.

Kaldırım, Trabzon başta olmak üzere yörenin ciddi bir sağlık turizmi altyapısının bulunduğunu vurgula-

arak, sağlık turizmi sektörünün gelişmesinde kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliğinin önemli rol oynadığını ifade etti.

ABD ve AB ülkeleri standartlarının yöredeki sağlık sektöründe sağlanması, özellikle yerel potansiyelin akredite konusunda adımlar atması gerektiğini anlatan Kaldırım, "Trabzon'un sağlık turizmi altyapısının yapılacak olan analizleri ile çok iyi tespit edilmesi gerekiyor. Sağlık turizminde güçlü ve zayıf yönlerimizi belirlememiz şart. Eksikliklerimizin buna göre tamamlanması gerekiyor. Sağlık turizminde başarılı olduğumuz alanları çok iyi ortaya koyabilmeliyiz" diye konuştu.

Kaldırım, yöredeki sağlık turizminin geliştirilmesi için Körfez ülkeleri ile Kafkas ülkelerine yönelinmesinin sektörün başlangıcı açısından önemli katkılar sağlayacağını belirterek, Körfez ülkeleriyle turizmde mesafe alındığını kaydetti.

Trabzon başta olmak üzere Doğu Karadeniz'deki sağlık sektörün tüm fonksiyonları ile sağlık turizmine adapte edilmesinin sağlık turizminin gelişmesi açısından çok önemli olduğunu ifade eden Kaldırım, doğru adımlarla zamanla ciddi başarılar kazanılabileceğini vurguladı.

“Komşu ülkelerin ihtiyaçlarına cevap verebiliriz”

Trabzon Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreteri Mustafa Kasapoğlu da dünyada sağlık turizmi ekonomisinin 350 milyar dolara ulaştığını anlatarak, Türkiye'nin bu pastanın belli bir kısmına talip olduğunu söyledi.

Trabzon olarak bu sektörde en azından komşu ülkelerin ihtiyaçlarına cevap vererek pay alabileceklerine dikkati çeken Kasapoğlu, şunları kaydetti:

“Sağlık turizminde Trabzon olarak ön planda tutulacak branşların belirlenmesi gerekir. Örneğin diş, göz, plastik cerrahi gibi alanları ön plana çıkartabiliriz. Bir branşta Trabzon olarak öne çıkalım ve şehrin kazanımı olarak bunu görelim. Bu hedeflerimiz, ülkelere göre de artabilir. Örneğin Gürcistan'ın ihtiyaçları konusunda birkaç alanda ön plana çıkabiliriz” dedi.

Doğu Karadeniz'in turizm açısından hareketli bölge olduğuna işaret eden Kasapoğlu, turistlerin sağlık ihtiyaçlarına göre Trabzon'da hizmetler verilebileceğini dile getirdi.

DOKA Doğu Karadeniz'i Tanıtmaya Devam Ediyor

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA), Türkiye'nin ilk ve en büyük uluslararası organizasyonu İzmir Enternasyonal Fuarı'na katılarak, Doğu Karadeniz Bölgesi'nin tanıtımını yaptı.

DOKA'nın Doğu Karadeniz Bölgesi'nin tarihi, kültürel ve doğal güzelliklerini bölgeyi tanıtıcı materyallerin dağıtıldığı stant katılımcıların büyük beğenisini kazandı.

Bölgenin ulusal ve uluslararası organizasyonlarda tanıtımının yapılarak markalaşma konusunda çok yeterli olan bölgenin, doğal ve kültürel destinasyon potansiyelinin turizm işletmelerine ve yatırımcılarına, seyahat acentelerine turizm sektörü ile odaklı çalışan ticari işletmelere tanıtımı ile sektörde ve çarpan etkisiyle diğer sektörlerde katma değer ve istihdam yaratacağı ifade edildi.

Bunun yanında bölge illerinden ve İstanbul'da yaşayan vatandaşlarımızın da yüksek düzeyde katılımlarının yanı sıra kamu kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri yetkililerinin de ilgisinin bölgenin gelişmesi ve tanıtımı açısından oldukça yararlı olduğu, bu tür etkin tanıtımların sürdürülebilirliği ile yaygınlaştırılmasının çok önemli ve yararlı olduğu belirtildi.

Turizmde Yeni Destinasyon Alanları Hayata Geçiyor

‘Güneysu Vadisi Turizm Odaklı Yenileme, Gelişim ve Kalkınma Eylem Planı Projesi’ hayata geçiyor.

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA), Doğu Karadeniz Bölgesi’nde turizmin gelişmesi ve bölgenin turizmden hak ettiği payı alabilmesi için yaptığı çalışmalara devam ediyor.

Son yıllarda bölgeyi ziyaret eden turist sayısının her yıl hızlı bir şekilde artıyor olması ve özellikle Körfez ülkelerinden son yıllarda Doğu Karadeniz Bölgesi’ne dönük talep patlamasının yaşanması yeni destinasyon alanlarının devreye sokulmasını zorunlu kılıyor.

Bu amaca yönelik olarak DOKA, yeni bir projeyi hayata geçiriyor. Yerel potansiyelleri, varlık değerlerini gözeterek kentsel rehabilitasyon ve turizme yönelik gelişim planlamasına temel girdi sağlamak, konsept projeler sunmak ve yeni turizm destinasyon alanları oluşturmak amacı ile ‘Güneysu Vadisi Turizm Odaklı Yenileme, Gelişim ve Kalkınma Eylem Planı Projesi’nin uygulanmasına başlandı. Proje ile bölgede ki yapılar yöresel mimari ile yeniden şekillenecek ve yeni yaşam alanları oluşturularak turizm altyapısı tamamlanacak.

Proje ile:

- Güneysu Vadisi ana ulaşım akslarında ve ilçe örnek alanlarında kentsel kirliliğin giderilmesi, kentsel tasarımın örnekleriyle konseptlerinin hazırlanması,
- Güneysu özelinde tipoloji, mimari referans kütükleri ve referans modellerin hazırlanması ve geliştirilmesi,
- Güneysu Vadisi geneline uyarlanacak “kentsel rehabilitasyon” ve “öze dönüş” konseptlerinin örneklenmesi,
- Güneysu Vadisi varlık temelli gelişim ve eylem planlaması ve yerel kalkınmasında turizm odaklı kümeleme seçeneklerinin raporlanması,
- Potansiyel proje geliştirme alanları için güneylilik ve konaklama gibi farklı turizm konseptlerinin geliştirilmesi amaçlanıyor.

Bölgede Uzungöl ve Ayder’in markalaştığını ve turist taleplerini karşılamak için yeni havzalar açmak gerektiğini belirten Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) Genel Sekreteri Çetin Oktay Kaldırım, “Bölgemizi ziyaret eden turist sayısı her yıl hızlı bir şekilde artıyor ve özellikle Körfez ülkelerinden son yıllarda bölgemize dönük talep patlaması yaşıyoruz. Turist artışı bu yıl zirve yaptı ve konaklama yetersizliğinden gelen talebin yarısını geri çevirmek zorunda kaldık. Karadeniz havzası dünyada yeni gelişen, çok önemli destinasyonlardan biri. Dünyada paradigmlar artık değişiyor, yeni paradigmlar hakim olmaya başladı. Artık dünyada büyüme eksenini batıdan doğuya doğru dönüyor. Günümüzün yükselen değerle-

ri, bölgeleri, ülkeleri yerini yeni gelişen yükselen değerlere, bölgelere, şehirlere bırakıyor. Yaptığımız değerlendirmelerde bu havzalardan birisi de Karadeniz olacak” diye konuştu.

Güneysu’da DOKA tarafından desteklenen ve Güneysu Kaymakamlığı tarafından yürütülen, yörede turizme ivme kazandıracak olan Güneysu Çamlıca Köyü Arapdüzü Piknik ve Mesire Alanı’nda yapılan tesisleri ve yürüyüş parkurunun da övgüye değer, bölge turizmine ve bölge insanına katkı sağlayacak vizyon bir proje olduğuna dikkat çeken Kaldırım, “Bu proje Güneysu Vadisi Turizm Odaklı Yenileme, Gelişim ve Kalkınma Eylem Planı Projesi’ ile desteklenince bölge turizm için çok önemli bir destinasyon merkezi haline gelecek. Hayata geçen bu projelerle hem bölgemiz hem ülkemiz kazanacak” dedi. Kaldırım konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Piyasada değeri olmayan meta zayıdır” sözünden hareketle, siz bunu ekonomik değere dönüştüremezseniz var olan varlıklarınız anlam ifade etmez. İşte bu projeler ile var olan doğal güzelliklerimizi ekonomik gelire dönüştüreceğiz. Bölgede katma değer oluşturacağız ve bölge insanımıza ekonomik anlamda da katkı sağlamış olacağız.”

Trabzon Turizmde Altın Yılını Yaşıyor

Yeşili, mavisi ve muhteşem doğasıyla doğa, tarih, kültür, inanç ve alternatif turizm zenginliği bakımından son yıllarda yerli ve yabancı turistlerin akın ettiği ve Türkiye'nin en önemli turizm merkezlerinden biri haline gelen Trabzon, ağırladığı turist sayısı ve sağlanan ekonomik girdiyle turizmde altın yılını yaşıyor.

2013 yılının ağustos ayı sonu itibariyle 835 bin 234 yerli yabancı turistin ziyaret ettiği Trabzon'u 2014 yılı Ağustos ayı itibariyle 1 milyon 245 bin turist ziyaret etti.

Doğal ve kültürel varlıklarının yanı sıra ılıman iklimi, yağmurlu havası ve yemyeşil cennet gibi doğasıyla yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağı olan Trabzon, kadim kültürel varlığı, canlı sosyal hayatı, özgün değerleri ve nefis yemekleri sayesinde özellikle Arap turistlerin Türkiye'deki en önemli turistik destinasyonlarından biri haline geldi.

Konuyla ilgili bilgiler veren Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) Genel Sekreteri Çetin Oktay Kaldırım, "Bölgemizi ziyaret eden turist sayısı her yıl hızlı bir şekilde artıyor ve özellikle Körfez ülkelerinden son yıllarda bölgemize dönük talep patlaması yaşıyoruz. Trabzon'u 2013 ağustos ayı sonu itibariyle 169 bin yabancı turist ziyaret etmişken, bu sayı 2014 ağustos ayı sonunda 270 bine ulaşmıştır. Rakamlardan da anlaşıldığı üzere turist artışı bu yıl zirve yaptı ve konaklama yetersizliğinden gelen talebin yarısını geri çevirmek zorunda kaldık. Bölgemizdeki turizmin gelişmesi için Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı olarak tanıtım, her türlü yatırım, işbirlikleri kurma, eşleş-

tirme ve teşvik konularında gerek bölgemizde ve gerekse de Körfez ülkelerinde ciddi çalışmalar yaptık ve de Arap yetkililere ve yatırımcılara rehberlik ettik" dedi.

"Bu doğrultuda Arap ülkelerdeki Türk ve Arap temsilcilikleriyle işbirliği içinde çalıştık" diyen Kaldırım, konuşmasına şöyle devam etti:

"DOKA olarak kurulduğumuzdan beri her yıl Dubai, Riyad ve Cidde fuarlarında tanıtımlar yaptık ve bu merkezlerde birçok organizasyon ve tanıtım etkinliği düzenledik. Ayrıca Körfez ülkelerinden birçok işadama, gazeteci, turizm acentesi ve önemli kuruluşları bölgemizde ağırladık. Girişimlerimiz sonucunda Suudi Arabistan'dan, Trabzon'a direk uçuşlar başladı. 2013 yılının Haziran ayında ilk olarak Riyad'dan yapılan tarifesiz uçak seferlerinin ardından yelpaze genişledi ve bu seferler artık, Cidde, Medine, Dubai ve Lübnan'dan da yapılı hale geldi."

Arap Turistler Bölgeye Bu Yıl 800 Milyon TL Döviz Bıraktı

Bölge turizminde yaşanan bu hareketliliğin Bölge ekonomisine de yansıdığına dikkat çeken Kaldırım, Arap turistlerin bölgede sadece bu yıl yaklaşık 800 Milyon TL. harcama yaptığını, Arap ülkeleri vatandaşlarınca ciddi yatırım talebi olduğunu, gayrimenkul satın alındığını ve bu sayının önümüzdeki yıllarda giderek artacağını tahmin edildiğini söyledi.

Yeşil Yol Bölge Turizminin Vizyonunu Oluşturacak

Uzungöl, Sümela Doğal Parkı, Çakırgöl, Ayder, Kümbet, Çambaşı Yaylaları, Kafkasör ve Karaca Mağarası'nın Araplar tarafından en çok ziyaret edilen en cazip merkezlerin başında geldiğini kaydeden Kaldırım, hükümetin bölgede uygulamaya koyduğu vizyon bir proje olan 'Yeşil Yol' projesinin de bu alanlarda yapılacak yatırımlar ve yaşanacak kalkınma da önemli rol oynayacağını ifade etti.

Kruvaziyer Turizmde Artış

Kruvaziyer turizmde de artış olduğunu ifade eden Kaldırım, "2013 yılında Trabzon'a gelen 25 civarında kruvaziyer gemisi varken, bu sayı 2014 yılında 41 olmuştur. Yaklaşık 25 bini aşkın turist ilimizi sadece deniz yoluyla ziyaret etmiştir. Görüldüğü gibi, turizm bölgemizde doğa turizmi, kruvazör turizm, sağlık turizmi, eko-turizm gibi her çeşidiyle artarak devam ediyor" şeklinde konuştu.

‘BÖLGESEL İŞ GELİŞTİRME TOPLANTISI’ Yapıldı

Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) ile Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) iş birliğinde ‘İşler Değişsin İşler Gelişsin’ sloganıyla ‘Bölgesel İş Geliştirme Toplantısı’ Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Osman Turan Kongre ve Kültür Merkezi’nde gerçekleştirildi.

Toplantıya MÜSİAD Başkanı Nail Olpak, Trabzon Valisi Abdil Celil Öz, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) Genel Sekreteri Çetin Oktay Kaldırım, TTSO Başkanı Suat Hacısalihoğlu, Gürcistan ve İran’dan gelen işadamları ile çok sayıda davetli katıldı.

Toplantıda konuşan MÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Nail Olpak, sözlerine ünlü Gürcü Şair Şota Rustaveli’nin dizeleriyle başlayarak “Dost, dostu için hayatını feda eder. Dost, dostu gönül verir, sevgisini de yol ve köprü eder.” Bizler de, Dostluk köprüsünü kurmak için buradayız. MÜSİAD olarak hamdolsun, bugün, yurtiçinde 78 noktadaki Şube ve Temsilciliklerindeki 8.000 üyesiyle, yurtdışında, 60 ülke ve 155 noktadaki Şube ve Temsilcileriyle, milletimize layık büyük bir aileye ulaşan teşkilatımızla, iş dünyasının temsilcilerini buluşturuyor, kaynaştırıyoruz, Dünyanın, doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine, birçok ülkede temsil ediliyor MÜSİAD. ABD’den Çin’e, Hollanda’dan Senegal’e, İngiltere’den Avustralya’ya kadar birçok ülkede MÜSİAD felsefesi hayat buluyor” dedi.

Geçen hafta sonu Zürih’te İsviçre MÜSİAD’ın açılışını gerçekleştirdiklerini ifade eden Olpak “Avrupalı Türkler’in nasıl bir heyecan içinde MÜSİAD’ı benimsediklerine tanık olduk. Eskiden ‘Gurbetçi işçi’ derdik, şimdi artık bu tabiri kabul etmiyorlar. Diyorlar ki, ‘Biz Avrupalı Türkler’iz.’

Bugün Trabzon’dayız. Üyeler arası ticari ilişkilerin gelişmesi, üyelerin ticari hacimlerinin artması, yeni iş bağlantılarının yapılması ve üye firmalarımızı tanımak amacıyla Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı ile birlikte organize ettiğimiz ‘Bölgesel İş Geliştirme Toplantıları’ndan birindeyiz. Bin 650 üye firmamızı kapsayan büyük bir etkinlik yapıyoruz. Gürcistan ve İranlı ikili iş görüşmesi gerçekleştirecek 100’ aşkın firmamızı buluşturuyoruz. Bu toplantımızın tüm katılımcı firmalarımıza bol ve bereketli kazançlar getirmesini temenni ediyorum. Bugün, bir anlamda, İran Halısı’nın üzerinde, Gürcü Peyniri’ni Trabzon Ekmeği’nin içine katıp edip hep birlikte yiyeceğiz...” diye konuştu.

Trabzon, İran ve Gürcistan Arasındaki Ticaret 10 Kat Arttı

İran, Gürcistan ve Türkiye arasındaki ticaret hacminin 2003 yılında 2 milyar doların altında olduğuna dikkat çeken Olpak, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Son 10 yılda bu rakam 10 kat artarak 20 milyar dolara yaklaştı. Her üç ülkenin dış ticaretinin 550 milyar dolar’a yakın olduğu düşünüldüğünde, son 10 yıldaki artışa rağmen, üç ülkenin arasındaki ticaret toplam dış ticaretlerinin yüzde 3,5’ ü kadar. Bu kadar yakın coğrafyalarda bulunan, tarihi ve kültürel ortaklığı olan ülkelerimizin dış ticaret ortaklığının bu düzeyde kalmaması daha yukarılara çıkma-

şı gerekmektedir. Diğer taraftan, Gürcistan'ın en büyük ticari ortağının (yüzde 14,2) ile Türkiye olması sevindiricidir. Türkiye, Gürcistan'a son 15 yılda 1 milyar dolara yakın doğrudan yatırım yapmıştır. Ve bu miktar ile Türkiye, Gürcistan'a en çok doğrudan yatırım yapan 3 ülkeden biridir. İran ile ticaret hacmimiz 2003 yılında 1,3 milyar \$ seviyesindeydi. 2012 yılında 22 milyar dolara bir ticaret hacmine ulaştık. İran, Türkiye'nin en büyük 7. ticari ortağıdır. Türkiye ise, İran'ın en büyük 3. ticari ortağıdır."

Olpak'ın konuşmasının ardından işadamları Ethem Sancak, iş dünyasındaki deneyimlerini ve başından geçenleri fıkralar eşliğinde katılımcılara anlatan bir konuşma yaptı. Es Mali Yatırım Şirketi Yönetim Kurulu Başkanı Ethem Sancak, Karadeniz Bölgesi'nin yaylalarına hayran kaldığını belirterek "Mera hayvancılığını buraya getirmeliyiz. Şunu söyleyebiliriz. Karadeniz Yaylaları Türkiye'yi kurtarır. Burada yapılacak yatırımlarla Türkiye'nin cari açığı bile kapatılabilir" dedi.

"Karadeniz gerçekten zekanın ana merkezi" diyen Sancak "Ben de bu zekanın öğrencisiyim. Trabzon tarihine bakıldığında Türkiye'ye yön vermiş bir şehirdir. Osmanlı'nın harcının karıldığı yerdir Trabzon. İşte Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın üzerinde durduğu Yeni Türkiye'de de Trabzon'un rolü büyük. Trabzon'dan çok şey öğreneceğiz. Orta Asya'yı ayağa kaldıracacağız. Bu

büyük atılımı da Trabzon'dan başlatacağız" ifadelerini kullandı.

Türkiye'nin nasıl kalkınabileceğinin yollarını anlatan Sancak, Karadeniz yaylalarına hayran kaldığını belirterek "Trabzon'a geldik bakıyoruz, yaylalarımız muhteşem. Karadeniz Bölgesi işlense Asya'nın en büyük gıda merkezi olur. Tüm Asya'ya süt ve et satacak kapasite mevcut. Çünkü hayvancılıkta en önemli unsur yemdir. Bu bölgede de yem sorunu yok. Bu değerler kullanmamız gerekir. Mera hayvancılığını buraya getirmeliyiz. Şunu söyleyebiliriz. Karadeniz Yaylaları Türkiye'yi kurtarır. Burada yapılacak yatırımlarla Türkiye'nin cari açığı bile kapatılabilir" şeklinde konuştu.

Konuşmaların ardından gerçekleşen soru cevap bölümünden sonra davetliler açılan stantları gezdi. DOKA standını da ziyaret eden davetliler, DOKA'nın bölge için yaptığı çalışmaların takdire şayan olduğunu söylediler. Daha sonra Türk, Gürcü ve İranlı işadamları arasında iş görüşmeleri yapıldı.

Atanoğlu Yaylası / Rize

DOKA-JICA İşbirliğinde Proje Değerlendirme Çalışmaları ve Önemi

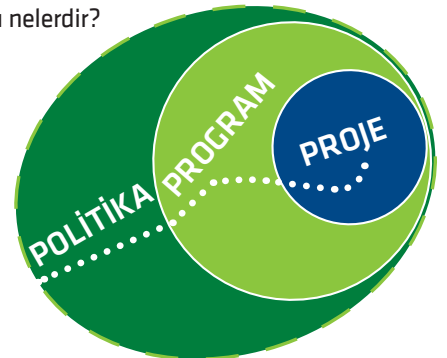

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı olarak dinamik ve genç yapımızı uluslararası bir tecrübe ile desteklemek, gelişim ve olgunlaşma sürecimizi hızlandırmak adına 2012 yılı içerisinde Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı ile ortak bir proje başlatmış bulunmaktayız. Tahmini uygulama süresi üç yıl olarak tasarlanan bu proje kapsamında Ajans çalışanlarının bilgi üretme kapasitesinin geliştirilmesi, Ajans'ta sürekli iyileştirme (KAİZEN) sisteminin oturtulması, yerel potansiyelin harekete geçirilmesini sağlayacak pilot projeler ile hem Ajans çalışanlarının hem de yöre halkının uygulama kabiliyetinin artırılması gibi bileşenler ile Ajansın kurumsal kapasitesinin artırılması amaçlanmıştır.

Proje kapsamında beklenen önemli çıktılardan biri bilgi üreten bir yapı olarak **DOKADEMİ** oluşumudur. DOKADEMİ kurum içerisinde adeta bir akademi mantığı ile hem Ajans çalışanlarının hem de bölge halkının öğrenme ve gelişim sürecini tetikleyen bir zihinsel oluşum olarak tasarlanmıştır. Bilgi üreten ve bunu daha geniş kitlelere yayan DOKADEMİ oluşumunun beslendiği kaynaklar öncelikle kalkınma alanında ortaya konulmuş ulusal ve uluslararası çalışmalar, JICA gibi kalkınma odaklı çalışan örgütlerin tecrübeleri, Ajans çalışanları ve dışarıdan görevlendirilmiş uzmanlarca yürütülen saha çalışmalarından elde edilen bulgular ve tabi Ajans tarafından desteklenmiş projelerden elde edilen sonuçlar ve çıkarılan derslerdir.

Ajans tarafından desteklenmiş projelerden elde edilen sonuçlar ve çıkarılan dersler **proje değerlendirme (project evaluation)** kapsamında tasarlanmaktadır. Ajans içerisinde bu süreç uluslararası hibe programlarında denenmiş uygulamalar, OECD Kalkınma Yarımları Komitesi (OECD DAC) kriterleri ve JICA tecrübesi ile kıdemli uzmanlarının da tavsiyeleri doğrultusunda şekillenmektedir.

Yukarıda sayılan bilgi ve tecrübeler ışığında Ajansımız içerisinde pilot proje değerlendirme çalışmaları yapılmaya başlanmıştır. Bu çalışmaların detayına geçmeden önce değerlendirme kavramının ne olduğu ile ilgili öz niteliğinde bilgiler sunmakta fayda vardır. Değerlendirme tam olarak nedir, neden, ne zaman ve nasıl yapılır, türleri ve metodları nelerdir?

Politika / Program / Proje Değerlendirme nedir, neden yapılmalıdır?

Tanım olarak değerlendirme, politika, program ve proje geliştirmek ve bununla ilgili faaliyetlere yardımcı olmak için; bunların etkilerini ve etkinliğini anlamak ve iyileştirmelerini sağlamak, performansı belirlemek ve hesap verebilir hale gelmek amacıyla verilerin toplanması, analiz edilmesi ve uzman yorumuyla yargıya varılıp önerilerin geliştirilmesi ile gerçekleştirilen formal bir süreçtir.

Program değerlendirme çalışmaları **delil bazlı politika geliştirme** (evidence based policy making) kavramı ile doğmuştur. Delil bazlı politikadan kasıt karar vericilerin yapacakları düzenlemeleri belli içgüdülere ve tecrübelere göre değil somut bulgular ve sonuçlar ışığında gerçekleştirmeleridir. Somut bulgulara ulaşmak için de daha önce yapılmış çalışmaların belli bir metoda göre ölçülmesi gerekir. Program değerlendirme çalışmaları aslında temel olarak bu metodu ortaya koyar.

Neden yapılır sorusuna gelindiğinde ise öncelikle kamu kaynağı kullanılan her faaliyetin bir **hesap verilme sorumluluğu** (accountability) vardır. Halk devlet eliyle toplanan vergilerin özellikle bizim gibi hibe yardımı veren kuruluşlarda doğru yatırımlara ulaştığını görmek / kontrol etmek ister. Değerlendirme çalışmaları ile bunu şeffaf ve objektif bir şekilde sağlamanız mümkündür.

Değerlendirmeye temel oluşturan bir diğer önemli sebep de **gelecek kararları veya yatırımları daha iyi tasarlayabilmektir**. Çünkü değerlendirme çalışmaları size iyi uygulamalar veya yapılan hatalar ve çıkarılması gereken dersler konusunda ipuçları verir. Özellikle elde ettiğiniz sayısal veriler ileriye dönük kestirimlerinizde önemli bir girdi olarak görev yapabilir.

Değerlendirmenin bir diğer motivasyon kaynağı da özellikle karar vericiler açısından varsa elde edilmiş başarıların pazarlanmasıdır. Bu sayede hem bu çalışmalar daha geniş kitlelerde kendine yer bularak benzer örnek işlerin yapılmasını sağlayacak hem de kamu kaynağı kullanan kurum ve karar vericilerin bir sonraki yıl daha yüksek bir bütçe ile yoluna devam edebilmesine ve devlet gözündeki kredibilitésinin artmasına imkan tanıyacaktır.

Değerlendirme ne zaman ve nasıl yapılır?

Değerlendirme kavramı aslında süreklilik arz etmektedir. Bu sebeple temelde bir zaman kalıbına oturmak güç olmakla birlikte, üç ana zamanlamadan bahsedilebilir. Politika / program /proje kümesi için topluca müdahale (kamu müdahalesi) kavramını kullanacak olursak; değerlendirmenin zamanlaması müdahale öncesinde (ex-ante), sırasında (interim) veya sonrasında (ex-post) yapılabilir. Hepsinin belli gereksinimleri, avantaj ve dezavantajları vardır.

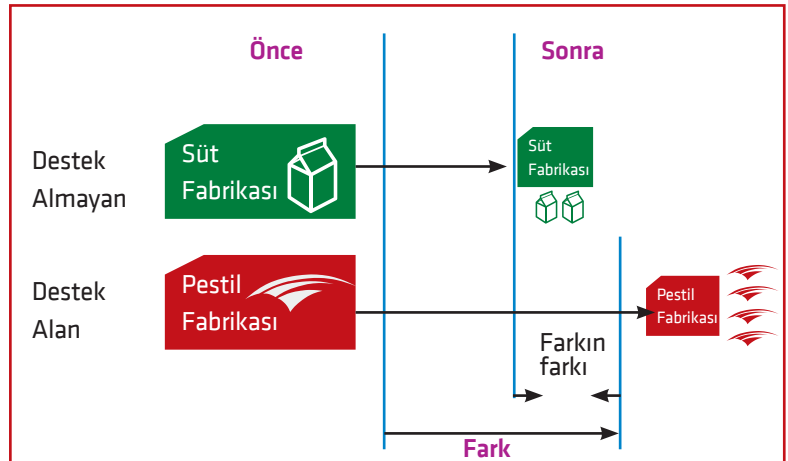
Program öncesi yapılan değerlendirme daha çok olası etkilerin tahmin edilmesine dayanmakta ve öngörüsü güçlü, benzer konularla daha önce karşılaşmış alanında uzman kişiler tarafından gerçekleştirilebilmektedir. Temelde bir **projeksiyon** içerir, dolayısıyla tahmin ve olasılıklara dayalıdır. En bilinen yöntemi fayda maliyet analizleridir. Yani elde edeceğimiz faydayı maksimuma çıkaran en az maliyetli müdahale nedir, amaç bunu kestirebilmektir. Bizim gibi yeni kurulan yapılar için “ex-ante” değerlendirme yapmak şu aşamada hem bilgi hem de veri birikimi açısından güçtür.

Program süresince yapılan değerlendirme ise uygulama esnasında **anında müdahalelere** imkân tanıyan fakat daha çok kısa vadeli etkileri ölçen bir süreçtir. Analiz ve yaklaşımda hem geçmişe hem de geleceğe bakılır. Burada izleme sisteminin anlık ve düzenli bir şekilde tesis edilmesi değerlendirmenin başarısını arttırmaktadır.

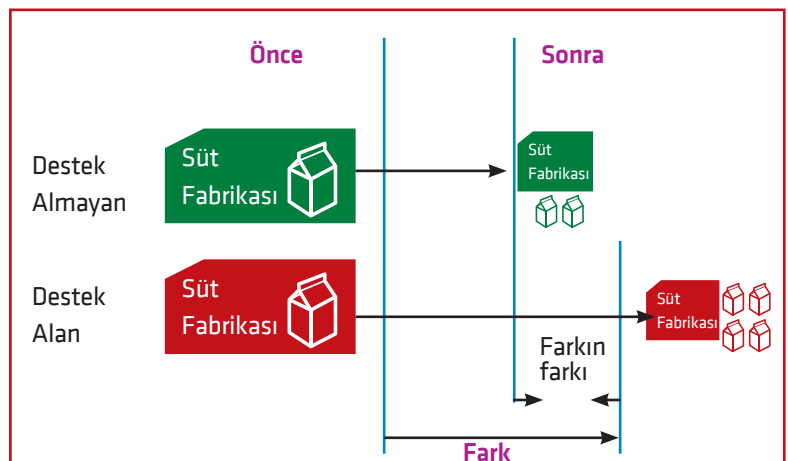

Program sonrası değerlendirme ise **uzun vadeli olası olumlu ve olumsuz etkilerin** değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Geçmişte değiştirememesine rağmen gelecekteki programların geliştirilmesi için tecrübe ve birikim sağlayabilir. Yöntem olarak temelde bir kıyaslama durumu söz konusudur. Özellikle program değerlendirme çalışmalarında, hibe veya teşvik sistemleri için konuşacak olursak, temel kıyas program öncesi ve program sonrası durumdur (fark). Kıyaslamada bir adım öteye program öncesi ve sonrası müdahaleye maruz kalanlar ile kalmayanların karşılaştırılması ile geçilir (farkın farkı). En detaylı kıyaslama ise istihdam, sektör, ciro gibi parametrelerle birbirine çok benzer desteklenmiş ve desteklenmemiş grupların kıyaslanmasıdır (eğilim skor eşleşmesi).

Yandaki şekil ile söz konusu metodlar basit bir şekilde anlatılmaya çalışılmıştır. Örnek olarak ilk şekilde pestil üreten bir işletme destek almış ve destek sonrası daha iyi bir duruma gelmiştir. Fakat bunun destekten mi yoksa ekonominin genel gidişatından mı ileri geldiğini görmek için destek almamış bir firma ile kıyas yapılması gerekir. Bu kıyas sonucunda da pestil işletmesi diğer firmaya oranla daha fazla gelişmiştir. Aradaki **farkın farkı** aslında desteğin net etkisini gösterir. Bununla birlikte aynı nitelikte olmayan iki işletmenin kıyaslanması değerlendirmede hatalara sebep verebilmektedir. Çünkü farklı sektörler için farklı dinamikler söz konusudur. Bu sebeple hemen hemen aynı koşullarda yarışan örneğin süt firmaları kıyaslanarak en sağlıklı veri buradan elde edilebilir.

Şekil 1: Farkın Farkı Yöntemi

Şekil 2: Eğilim Skor Eşleşmesi Yöntemi

Değerlendirmede kullanılan kriterler nelerdir?

Değerlendirme sürecinde temel olarak 5 soruya cevap aranır ve bu sayede sağlıklı bir değerlendirme gerçekleştirilebilir.

İlgililik (Relevance): Şu anda yapılan iş, uygulanan proje eldeki durumu geliştirme açısından iyi bir fikir mi? Hedef grupların öncelikleri ve sorunları dikkate alınıyor mu? Program bazında ülke kalkınma öncelikleri ile uyumlu mu?

Etkililik (Effectiveness): Planlara (amaçlara, çıktılara ve aktivitelere) ulaşıldı mı? Müdahale mantığı doğru mu? Yapılan şey etkiyi arttırmak için en iyi yol mu?

Verimlilik (Efficiency): Kaynaklar mümkün olan en iyi şekilde kullanıldı mı? Kabul edilebilir ve sürdürülebilir bir maliyetle, etkiyi maksimize etme yönünde uygulamayı geliştirmek için daha farklı ne yapılabilirdi?

Etki (Impact): Proje uzun vadeli hedeflere ne ölçüde katkıda bulunabilir? Proje pozitif ya da negatif yönde ne gibi beklenmedik sonuçlar doğurabilir?

Sürdürülebilirlik (Sustainability): Projeye sağlanan fonlar tükendiğinde projenin sağladığı pozitif etki devam edecek mi?

Ajansımız Değerlendirme Çalışmaları

JICA ile yürüttüğümüz proje kapsamında aynı zamanda Ajansımızın da görevi olan proje değerlendirme çalışmalarına başlanıldığı yukarıda belirtilmişti. Bu kapsamda iki proje ziyaret edilmiş, belirlenen metodoloji çerçevesinde değerlendirme çalışması yürütülmüştür.

Proje değerlendirme literatürü açısından yapılan çalışma bir proje sonrası (ex-post) değerlendirme çalışmasıdır. Mali destek sürecinde çok yeni bir kurum olan Ajansın program öncesi (ex-ante) değerlendirme yapacak bilgi birikimi ve gerekli veri setlerine sahip olmaması sebebiyle destek programlarının ilan edildiği 2010-2011 yıllarında bu tarz bir ön çalışma yapılamamıştır.

Bu çalışma özelinde değerlendirme ekibi; Fatih EGE (İDB Başkanı), Mustafa Kemal Akşehir (İDB Uzmanı), Göktürk Ömür (İDB Uzmanı), Masanobu Kiyoka (JICA Başdanışmanı, Değerlendirme Süreç Danışmanı) ve Eda Tiryaki'den (DOKA Uzmanı, JICA Projesi Tam Zamanlı Koordinatör) oluşmuştur.

Değerlendirme çalışmasının saha ziyareti 05/12/2013 tarihinde çalışmanın raporlanması ise 05-13/12/2013 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

“Fındık Büfe Projesi” Değerlendirme çalışmasından elde edilen sonuçlar ve destek sürecinde çıkarılması gereken dersler:

Sonuç olarak ilgili proje ulusal ve bölgesel kalkınma planları açısından ilgili bir konumda görülmüştür. Bununla birlikte proje tasarımı aşamasında paydaş analizinin tam manasıyla yapılmamış olması projenin, hedef kitlenin sorunlarına tam bir çözüm bulmadaki gücünü zayıflatmış gözlenmiştir.

Proje özelinde amaçlanan faaliyetlerin gerçekleşme düzeyine bakıldığında ise tanıtım ayağının gereği gibi yerine getirilmesine rağmen asıl çıkış noktası olan yöresel satış reyonlarının ancak %50'sinin çalışır durumda olduğu görülmüştür. Bunda mevsimsel şartlar, büfelerin konumu ve yasal izin süreçlerinin uzamasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Proje zaman verimliliği açısından istenen performansı göstermese de insan ve mali kaynakların kullanımında verimliliğin yüksek olduğu söylenebilir. Öngörülenden %20 daha az bir bütçe ile aynı faaliyetleri gerçekleştirmiştir.

Projenin ekonomik sürdürülebilirliği yapısal olarak şahıslara kiralanması ile mümkün kılınmıştır. Bununla birlikte büfelerin tamamının yaz aylarında daha aktif ve düzenli bir şekilde hizmete sunulması ekonomik sürdürülebilirliğin ön şartıdır. Ayrıca altyapı ve pazarlama eksiklikleri üzerinde çalışılmalıdır.

Genel olarak orta düzeyde ilgili ve etkin bir proje olmakla birlikte verimlilik açısından performansı iyi durum-

Değerlendirme çalışmaları kapsamında OECD DAC tarafından belirlenmiş 5 değerlendirme kriteri (ilgililik, etkinlik, etkililik, etki, sürdürülebilirlik) ana iskeleti çerçevesinde bir değerlendirme formu hazırlanmıştır.

Verilerin toplanması amacıyla bir dizi araca başvurulmuştur. Öncelikle değerlendirme kavramı ile ilgili literatür taraması yapılmış ve uzman (JICA Kıdemli Danışmanı) görüşüne başvurulmuştur. Proje alanı ile ilgili olarak Ajans kayıtlarından proje başvuru formu, bütçe ve mantıksal çerçevesinin yanı sıra kesin nihai ödeme tutarlarına ulaşmak için İDB kayıtlarından faydalanılmıştır. Proje hakkında ayrıca ilgili proje uzmanının destek uygulama sürecindeki bilgilerine başvurulmuştur.

dadır. Etkiler için henüz net bir kanıya sahip olamamakla birlikte doğru müdahaleler ile ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirliğin tesis edilmesi kuvvetle muhtemeldir.

Değerlendirme çalışmalarının en temel çıktısı sonraki süreçlerde uygulanacak projeler için yarattığı geri bildirimlerdir. Bu proje özelinde de en önemli ders proje hazırlık aşamasında uygulama detaylarının net bir şekilde ortaya konması amacıyla paydaş analizlerinin çok iyi bir şekilde yapılması gerekliliğidir. Bu proje özelinde belediye, milli emlak ve özellikle karayollarının beklenti ve yaptırımları çok iyi analiz edilmesi gerekiyordu. Ayrıca ürünü satacak / satın alacak taraflar konunun birebir muhatapları olduğu için; bu tarz bir projede mutlaka görüşleri alınmalıydı. Dolayısıyla projeler için paydaşların görüşlerini almak kadar, en dar ve en geniş çerçevede paydaşların kimler olduğunu doğru bir şekilde tespit etmek de çok önemlidir.

Özellikle kamu kurumlarının proje yürütücüsü fakat kurulan altyapının işletmecisi olmadığı durumlarda ekonomik sürdürülebilirliğin nasıl kurgulandığı ve ne derece detaylandırıldığı çok önemlidir. Projenin Ajans bünyesindeki değerlendirme süreçlerinde ilgili iş planı çok iyi analiz edilmiştir. Hâlihazırda kamu kurumlarından iş planları istenmemektedir. Fakat ilerleyen dönemlerde bu tarz son tüketiciye dönük çalışmaların kamu eliyle de teşvik edilmesi gündemde olacaksa onlardan da tatmin edici iş planlarının istenmesi gereklidir.

Değerlendirme çalışması yapılan ikinci proje Ordu ilinde uygulanmış “Kazıyorum Tarihimi Yazıyorum” projesidir.

Yine yukarıdaki çalışmaya benzer olarak bu proje için de projesi sonrası değerlendirme (ex-post) yöntemi uygulanmıştır. Bu çalışma özelinde değerlendirme ekibi, Fatih EGE (İDB Başkanı), Harun Göçer (Ordu YDO Koordinatörü, Masanobu Kiyoka (JICA Başdanışmanı, Değerlendirme Süreç Danışmanı), Minami Yamaguchi'den (JICA Projesi Koordinatörü) oluşturulmuştur.

Değerlendirme çalışmasının saha ziyareti 28/04/2014 tarihinde raporlanması 02-10/05/2014 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu proje temel olarak Ordu ilinde önemli bir tarihi geçmişin izlerini taşıyan Kurul Kayası Yerleşkesi kazı çalışmalarını desteklemek amacıyla tasarlanmıştır. Kurul Kayası Yerleşkesi; ilin merkezine 15 km. mesafedeki Bayadı Köyü sınırlarında bulunan, ulaşım kalitesi düşük bir yoldan, belli bir

mesafeden sonra yaya olarak ulaşılabilen, 571 metre yükseklikte sivri bir kaya üzerine kurulmuş antik bir yerleşim alanıdır.

Değerlendirme çalışması kapsamında gerekli veriler kazı evinin mevcut durumu, kullanım periyodu ve diğer ihtiyaçları, kazı evinin kurulmasına temel teşkil eden kazı alanının arkeolojik açıdan önemi ve proje kapsamında yapılmış harcamalardan oluşturulmuştur.

Uygulama sonuçlarını yerinde görmek amacıyla kazı evine 1 günlük saha ziyareti gerçekleştirilmiştir. Saha ziyareti esnasında kazı evini işletme sorumluluğuna sahip Ordu Müzesi yetkililerinden çalışmalar hakkında bilgi alınmıştır. Ayrıca kazı alanında çalışmaları yürüten kazı ekibi başkanı ile telefon aracılığı ile görüşülmüş ve kazının arkeolojik açıdan önemi, kazı evinin ihtiyaçları gidermedeki yeterlilik düzeyi, yöre halkının sürece dahiliyeti gibi hususlarda bilgiler alınmıştır.

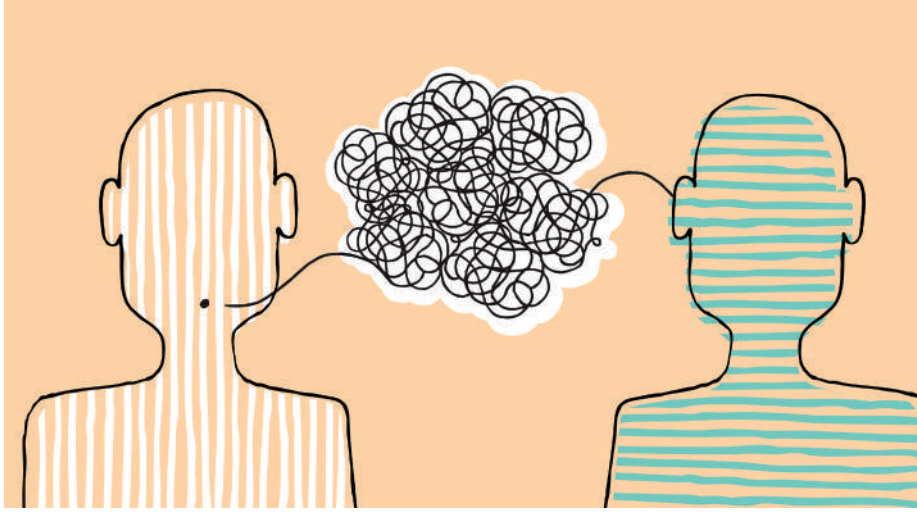
“Kazıyorum Tarihi Yazıyorum Projesi” Değerlendirme çalışmasından elde edilen sonuçlar ve destek sürecinde çıkarılması gereken dersler:

Söz konusu proje, genel olarak program hedef ve öncelikleri ile ilgili bulunmuştur. Uygulama sürecinde gerçekleştirilen faaliyetler tasarımdaki amaçlar ile kısmen örtüşmektedir. Kazı evinin, kazı çalışmalarına ev sahipliği yapacak elverişli bir ortam olarak tasarlanması başarılı görünmektedir. Bununla birlikte kazıdan çıkarılan buluntuların, bu evde sergilenmesi yönündeki proje amacı güvenlik gerekçeleri ile sağlanamamıştır. Burada proje etkinliğinden ziyade tasarım aşamasında bir sorun olduğu düşünülebilir. Kazı evi için yapılan harcamalar ve sarf edilen insan kaynağının verimli olduğu söylenebilir. Projenin sürdürülebilirliği ise Ordu Müzesi'nin kurumsal himayesinde ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın finansal desteği ile sürdürülebilmektedir.

Proje, Ajans destek süreci açısından ele alındığında başarılı bir puanlama örneği olduğu söylenebilir. Zira stratejik önemi yüksek bir kazı faaliyetine Ajans mali kaynağı ile altyapı hazırlanmıştır. Bununla birlikte proje tasarım aşamasının ne kadar gerçekçi hazırlırsa uygulama aşamasından sapmaların o kadar az olacağı gerçeği burada da ortaya çıkmıştır. Kazı alanından çıkarılan buluntuların güvenlik gerekçesi ile burada tutulmaması bunun bir göstergesidir. Dolayısıyla projeler

hazırlanırken olası darboğazlar ve riskler mümkün olduğunca detaylı bir şekilde göz önünde bulundurulmalıdır. Ajansın üzerine düşen ise bu riskleri iyi okuyup değerlendirmeyi bu çerçevede gerçekleştirebilmektir. Bertaraf edilemeyecek risklerle birlikte projenin kabul edilmesinden kaçınılmalıdır.

Sonuç olarak, Ajansımız destek programları açısından uygulama aşaması biten projelerin aslında ekonomik ve sosyal fayda yaratma ömrü henüz başlamıştır. Bu fayda yaratma sürecinde yaşanan sorunları analiz etmek, geri bildirim prensibi ile gerek projeyi uygulayan yapılara gerekse Ajans içerisinde program tasarımından sorumlu taraflara bu tecrübeleri aktarmak ileride olası yanlış uygulamalarının tekrarının en aza indirilmesi ve iyi uygulamaların yaygınlaştırılması adına önem arz etmektedir. Bu sebeple program ve proje değerlendirme çalışmaları artarak ve daha profesyonel ellerden danışmanlık desteği de alarak devam ettirilmelidir, ettirilecektir. Bu tarz çalışmaların Ajansın öğrenen dinamik bir organizasyona dönüşmesi ve bilgi üreten bir yapıya kavuşması ve dolayısıyla bölgede kalkınma adına öncü bir rol oynaması adına uzun vadede olumlu sonuçlar üreteceği kesindir.

“ölçemediğiniz hiçbir şeyi yönetemezsiniz.”

peter drucker

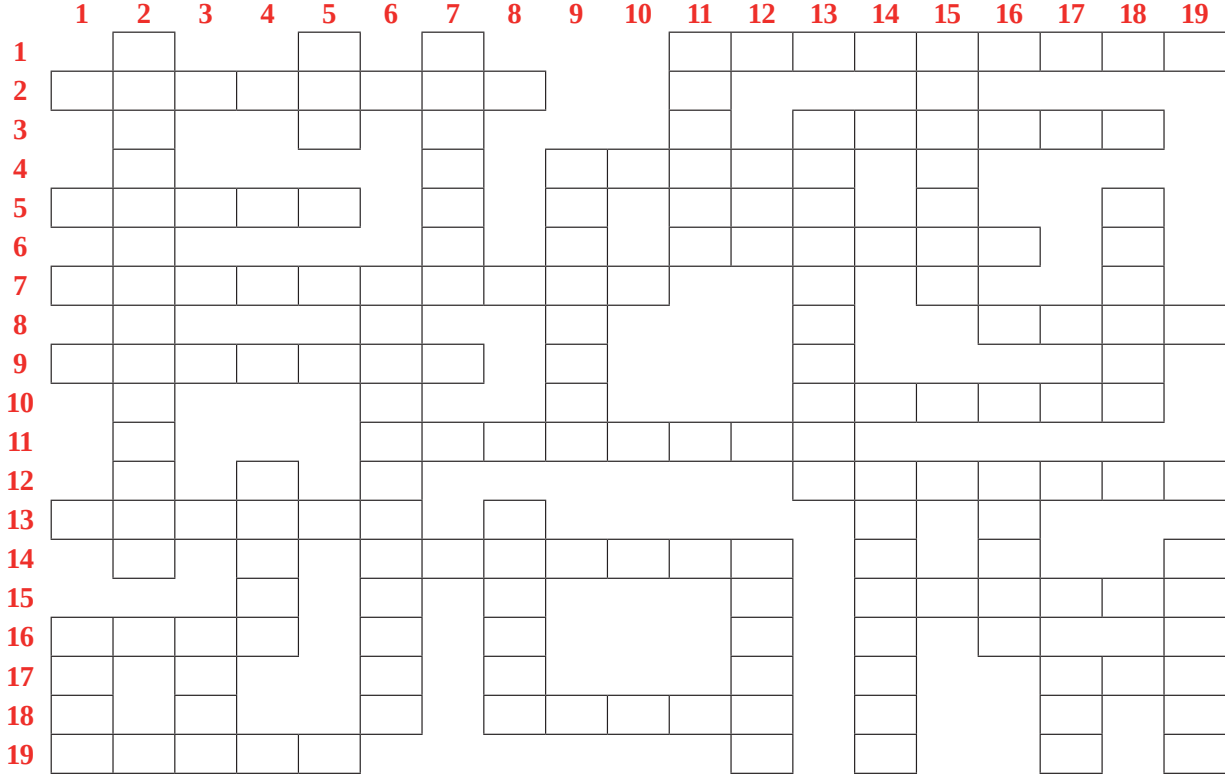
Fatih EGE

1985 yılında Samsun'un Bafra ilçesinde doğmuş, ilk ve orta öğrenimini burada tamamlamıştır. Lisans eğitimini 2004-2008 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi İşletme Mühendisliği Bölümü'nde aldıktan sonra Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Finansman Daire Başkanlığı'nda risk uzmanı olarak çalışmıştır. Bu süreçte Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü'nde Yüksek Lisans eğitime de devam etmiştir. 2010 Yılında Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı Program Yönetim Birimi'nde uzman olarak işe başlamıştır. 2013 yılı başından beri ise Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı İzleme ve Değerlendirme Birim Başkanlığı görevini yürütmektedir. İyi derecede İngilizce bilmekte, evli ve bir kız çocuğu babasıdır.

Bil Bakalım

8.Sayıdan itibaren Bil Bakalım adı altında çoğunluğu DOKA Bölgesi'ni ilgilendiren bulmacanın beşincisi bu sayımızda yer buluyor. DOKA Bölgesi coğrafi yönden engebeli, dağlık bir arazi yapısına sahiptir. Bölgemizde birçok dağ, yayla, göl, akarsu, geçit, tünel, vadi vardır. Sizlere bölgenizin bu yönde hazırladığımız bulmacamızla DOKA Bölgesini eğlenceli bir şekilde okuyucularımıza tanıtmak..

SOLDAN SAĞA

- 1) Organize Sanayi Bölgesine sahip Trabzon'un sahil ilçesi
- 2) Eski adı Milas olan Ordu'nun ilçesi
- 3) İl merkezine 91 km. mesafede, 729 metre rakımlı Ordu'nun bir ilçesi
- 4) Sümela Manastırı'nın içinde bulunduğu Trabzon'un bir ilçesi
- 5) Ünye'ye bağlı eski bir belde
- 6) Trabzon'un doğusunda, merkeze 33 km uzaklıktaki ilçe
- 7) Fatsa-Aybastı karayolu üzerinde, Bolaman çayı ile Keş deresinin birleştiği yerde kurulmuş Ordu'nun bir ilçesi
- 8) Ordu'nun ilçesi Ulubey'in aynı adla sınırları içerisinde bulunan ilimiz
- 9) Akçaabat'a bağlı bir beldemiz
- 10) 1 Nisan 1958 yılında kurulmuş Giresun'un ilçesi
- 11) Bedrama ve ilçenin kendi adını taşıyan kalesiyle meşhur Giresun'un ilçesi
- 12) İl merkezine 21 km. mesafede Ordu'nun bir ilçesi
- 13) Rize'nin doğusundaki ilk ilçesi
- 14) Hem Vakfıkebir hem de Fatsa sınırları içerisinde aynı adla bulunan eski bir belde
- 15) Doğuda Gümüşhane, güneyde Erzincan illeri ile komşu Giresun'un bir ilçesi

ÜSTTEN AŞAĞI

- 1) "Kiliseli Göl" de denilen Fatsa'nın 10 km. güneydoğusunda göl
- 2) 1923-1933 arası 10 yıl süre ile il olmuş ve sonra Giresun'a bağlanan ilçe
- 3) Cenevizliler zamanından kaldığı söylenen Arhavi'de bir kale
- 4) Gümüşhane ili Merkez ilçesi beldesi
- 5) Giresun ili Tirebolu ilçesi köyü
- 6) Ünye'ye bağlı eski bir belde
- 7) Perşembe yaylasıyla meşhur Ordu'nun ilçesi
- 8) İl merkezine 22 km. uzaklıkta, Ordu-Sivas karayolunun üzerinde bulunan Ordu'nu ilçesi
- 9) Rize ili Merkez ilçesi beldesi
- 10) Kürtün ilçesine 6 km. mesafede Osmanlıların Rum Pontus Devletine karşı savunma amaçlı yaptırdığı kale
- 11) Karagöl ve Yıldız gölüne sahip Gürcistan ile komşu Artvin'in ilçesi
- 12) Sürmene'ye bağlı eski bir belde
- 13) Üzerinde biten ağaç ve bitkilerin yardımıyla oluşmuş "Doğal Türkiye Haritası" Şahinkaya'sının bulunduğu Keşap'a bağlı belde
- 14) Eski adı Pulathane olan Trabzon'un ilçesi
- 15) Görele'ye bağlı bir belde

16) İl merkezine 50 km. uzaklıkta Giresun'un küçük bir ilçesi

17) Gümüşhane ili Kelkit ilçesi beldesi

18) Trabzon'un doğusundaki ilk ilçesi

19) Maçka'nın beldesi olup, aynı zamanda Trabzon'un içme suyu ihtiyacını da karşılamak amacıyla yapılan barajın adı

16) Kevgir Kalesi'nin bulunduğu Ordu'nun ilçesi

17) Gümüşhane-Erzincan Devlet Karayolu üzerinde 21.kilometrede 1760 metre rakımlı kale

18) Ciha kalesi, mençuna şelalesi, tarihi derecik köprüsü gibi turizm bakımından zengin Artvin'in ilçesi

19) Sahara- Karagöl Milli parkının bulunduğu Artvin'in ilçesi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	N	E	F	İ	S	E	A	K	Ç	E	L	İ	K						
2	A					R			O				E	Ğ	R	İ	B	E	L
3	Ç	İ	S	E	L	İ			R		Ç	A	M			B			
4	A		A			C			U		İ		A		A	R	O	S	
5	D	E	R	İ	N	E	R		H	A	T	İ	L	A		İ		A	
6	İ		P			K					R		P			K	U	R	U
7	R			A				M	E	R	S	İ	V	A	N		L		M
8	E			K							K		Ş		P	İ	L	A	V
9	V	E	R	Ç	E	N	İ	K		M			A						Ş
10		F		A				O	V	İ	T			K	A	N	L	I	
11	C	İ	R	O		O		P		K				A				K	
12		R		V		K		M	A	R	A	L		Ç	A	K	A		T
13		L		A	T	A	S	U		O				K			R		O
14		İ			A			Ş	E	N	Y	U	V	A			T		M
15			A		M		A					L		R		G	A	G	A
16	K	A	R	A	D	E	N	İ	Z			U		S		B		R	
17	Ö		I		E		D		İ			G	E	L	E	V	E	R	A
18	S	A	L		R		O		L			Ö			R		L		
19	E		I		E		Z		E		A	L	A	C	A			A	Ğ

20. Sayının Çözüm Anahtarı

Sis Dağı / Şalpazarı / Trabzon